

1962-ben végzett a IV. A osztályban a világhírű Molnár Dixieland Band vezetője (jobbról a második): Molnár Gyula.

A zenekar posanosa (2. sor, jobbról az első) Mucsi Árpád is ugyanekkor fejezte be a Radnóti, a IV. B-ben.

A zenekar a Szegedért Emlékérem kitüntetettje.

A diszkrimináció a gimnáziumba való bekerüléstől az egyetemi felvételig az iskolai élet minden területén érvényesült, az M-től az X-ig súlyosbodva.

A gyakorló korszak tanulólétszáma a következőképpen alakult.

	I. o.			II. o.			III. o.			IV. o.		
	1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.
1950/51.	3	107	1	4	128	3	3	88	5	2	55	3
1951/52.	3	119	20	4	129	12	4	177	3	3	116	10
1952/53.	4	174	3	3	96	2	4	97	3	4	119	3
1953/54.	4	143		4	143	4	3	75	4	3	84	4
1954/55.	4	160	2	4	130	1	4	136	3	3	74	2
1955/56.	3	114	1	3	93	3	4	105	1	4	120	4
1956/57.	3	104	2	3	95		3	100	1	4	98	2
1957/58.	4	147		3	91	1	3	85		3	93	1

	Isk.		
	1.	2.	3.
1950/51.	12	376	12
1951/52.	14	541	45
1952/53.	15	486	11
1953/54.	14	445	12
1954/55.	15	500	13
1955/56.	14	432	9
1956/57.	13	397	6
1957/58.	13	416	3

1= tanulócsoporthoz, 2= nyilvános tanuló, 3= magántanuló.

középiskolák.
 a legtöbben az állami Klauzál Gábor gimnáziumban szereztek érettségi bizonyítványt, mintegy 63-an...”
 (Délmagyarország)

1946/47.

Továbbfejlődött a reális tagozat. A 37.000/1945. V. K. M. sz. rendelethez részletes utasítás érkezett. Így megnyílt újra az V. évfolyamon 15 fővel, és folytatódott a VI. évfolyamon 14 tanulóval. E tagozaton latin helyett vegtant, mennyiségant és mennyiségant gyakorlatokat tanultak.

1946/47.

A V. K. M. 1946-os rendelettel szabályozta a paraszt dolgozók gimnáziumának megszervezését. Szeged környéki falvakban a Klauzál Gábor Gimnáziumot jelölték ki, hogy gimnáziumi előkészítő tanfolyamokat tartson. Hat helyen alakult ilyen: Algyón, Alsóközponton, Ferenczálláson, Rószkén, Sándorfalván és Várostantyán. (Később Deszken is.)

1946. november 18.

„November közepén
Sándorfalván
a kultuszminiszter
engedélyével
megnyílt
a parasztgimnázium.
Az iskola
megnyitőünnepségén
megjelent
Gallé László,
a Klauzál Gábor
gimnázium
igazgatója.”
(Délmagyarország)

1946/47.

Az év elején Angol
Klub alakult, vezetője
Mucsi József rendes
tanár. A klub
rendszeresen járatta
a School Post c. angol
nyelvű iskolai lapot,
amelynek
olvasására
3-3 tagú
munkaközösséget
állítottak fel.
A közösségek
az anyagot
feldolgozták,
heti gyűléseken
előadták, és arról
angol nyelvű
társalgást folytattak.

1946/47.

A változó kor
az orosz irodalom
erőteljesebb
betörését
eredményezte
a Széchenyi István
önképzőkör irodalmi
szakosztályába.
Az előző évi Szigligeti-
darab után ez évben
egy népies tárgyú
Csehov-művet
tanultak be,
és adtak elő.

Az 1950/51-es és a következő év létszámnövekedésének oka, hogy a Móra Ferenc általános gimnázium beolvadt a Radnótiába. Az iskola tanulmányi átlaga 3,00 és 3,50 közötti értékek között váltakozott, kevés számú kitünő és jeles rendűvel. Az értékelés 1950/51-től változott: elvetették a hét számjegyűt és helyette bevezették az öt fokozatú tantárgyit (e rendszer azóta sem változott). Így a szaktárgyi minősítés: 5=jeles, 4=jó, 3=közepes, 2=elégséges, 1=elégtelen. Magatartás:

	1950-től	1952-től	1957/58-ban
5	példás	példás	példás
4	jó	jó	jó
3	tűrhető	tűrhető	tűrhető
2	rossz	tűrhető	tűrhető
1	-	rossz	rossz

Általános tanulmányi eredményt is számítottak. A kitünőnek csak jeles érdemjegyei lehettek. Jeles 4,71-től, jó 3,71-től, közepes 2,71-től elégséges az ennél rosszabb, de nem bukott. Az egy, két tárgyból bukottak javítóvizsgát tehettek, a három tárgyból vagy ennél többől bukottak osztályt ismételték (ismételhetek). Az iskola tanulójának a tanévet követő (meghatározott) napon, napokon be kellett iratkoznia.

A négy év után érettségít tehettek. Ennek eredményét tantárgyanként, majd származás szerint összesítették, így került az iskolai statisztikai jelentésbe is. Mintaként alább az 1953/54-es látható:

Származás	Kitünő	Jó	3	4	5	Elégtelen	Összes (1-től 5-ig)	Érettségizés		Összesből	
								Javítóvizsga	Bukott	Jelölt	Érettségiző
1. Munkás	1	2	5	5	3	1	17	1	-	-	-
2. Dolgozóparaszt	2	-	1	4	4	1	12	-	1	-	-
3. Értelmiségi	10	2	5	5	5	1	28	-	1	-	-
4. Egyéb	7	7	5	6	2	3	30	2	1	-	-
5. Osztályidegen	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
6. Összes (1-től 5-ig)	20	11	16	20	16	6	89	3	3	10	-
7. Összesen (magatartás)	-	-	-	1	4	-	5	-	-	-	-

Összes érettségizett (képesítéssel) tanulók közül lányok száma: 4

A korszak továbbtanulási statisztikája hiányzik az iskolai iratból, így nem ismert. A továbbtanulás elve azonban igen: minden pálya előtt szabad volt az út, ha az érettségizett M vagy D kategóriába tartozott. Tanulmányi és felvételi eredményétől függetlenül a (haladó) értelmiségi gyermeke is bekerülhetett a felső-

fokra, de szinte kizáródtak az *E*-sek, *X*-esek. Előnyt jelentett továbbá a DISZ-tagság, mindkét vagy egyik szülő párttagsága (értsd: MDP-tagsága).

A *tanórán kívüli tanuló tevékenységek* szaktárgyi jellegűek (tantárgyi szakkörök, sport), vagy tömegsport, azaz MHK (=Munkára, Harcra Kész)-mozgalom keretében sportági és mozgalmiak voltak. A záró, 1957/58-as tanévben hét szaktárgyi szakkör működött: Magyar nyelv és irodalmi, matematikai, fizikai (két csoportban), biológia, történelem, kémia. Nem szaktárgyi a fotó és modellező.¹¹⁵

Az iskola minden tanulója elérte az MHK első vagy (ismételt) második fokozatát. A szakosztályi minőségi sport – mivel „felülről” is szorgalmazták – magas színvonalát, eredményességét az országos középiskolai versenyeken elért kitűnő helyezések (számtalan országos bajnoki cím, dobogós eredmények) bizonyították.

A mozgalmi életet országosan a DISZ (=Dolgozó Ifjúság Szövetsége) fogta össze, a Radnótiiban nem vált tömegessé a tagság. Működött önképzőkör, funkcionált az ifjúságot segítő könyvtár. A hidegháborús ideológia megkívánta a légtalmi kiképzést. A negyedik évfolyam növendékeinek kötelezően kellett légtalmi órákra járniuk (26–32 óra/tanfolyam). A fémgyűjtésben is jeleskedni kellett: szervezeten a fémgyűjtő hónapban, egyenként mindig.

I.3. A *tanári* kar létszáma az 1950/51-es tanévben 24, az 1957/58-asban 33 volt. A korszakra jellemző kapkodások, átgondolatlan intézkedések nem kímélték a tanárokat sem. Gyakoriak voltak az ide-odahelyezések. Állandó belső feszültségben kellett tanítaniuk: gyakran mást, mint amiről tudták, hogy igaz, gyakran mást és máshogy, mint amit és ahogy lelkiismeretük megkívánt volna. Az igazgatókat (hacsak nem voltak teljesen elkötelezettjei a pártállamnak) marionett-bábuként felülről, zsinóron mozgatták az ELVTÁRSÁK. Az elmondottak igazolására álljon itt egy részlet egy szigorúan bizalmasnak minősített iskolai személyi kérdésről: „A helybeli Pártbizottság titkárával, a K. M. kiküldöttével és a megyei és szaki előadókkal megbeszéltem, hogy a Párttagok számának emelése és az iskolai Pártalapszervezet megalakíthatása végett kérem fogom nevelőtestületünk néhány pártönkívüli tagjának helybeli iskolákban működő *párttagokkal való kicserélését*.¹¹⁵ (A kiemelés és a nagybetűk használata iratbeli!)

A teljes kizárólagosság 1953-tól valamelyest mérséklődött, annyira, amennyire a mindennapi életben is. A tanári testület stabilitását a gimnázium gyakorló jellege pedig egyenesen megkívánta.

Az igazgatóváltás a gyakorló korszakban történt: Gallé Lászlót dr. Bánfalvi József követte, akinek az első tanéve az 1955/56-os volt.

2. Az oktatás hiányosságai, a tudás hézagai felnőtt korban pótolhatók. Maradandóbb lelki sérüléseket okozhat a helytelen ne-

1946/47.

A népi demokráciában jól megfértek egymás mellett a régi és az új eszmék. Ennek tükrében az iskolai ünnepek. Október 6., március 15., június 5. (ünnapi körmenet) a hagyomány alapján szerveződött. Új lett november 7., május 1., április 4. Az átmenet március 10-e megünneplése jelentette, a köztársasági elnök névünnepe. (Tulajdonképpen március 8., hiszen a köztársasági elnök Tildy Zoltán – 1946. február 2.–1948. július 30.)

1946/47.

Ifjúsági Vöröskeresztes Egyesület alakult. Részt vett a svéd és amerikai vöröskereszt képviselőinek tiszteletére rendezett fogadás előkészítésében, az amerikai vöröskereszt által adományozott cukor kiosztásában, s megrendezte a kiosztással kapcsolatos iskolai ünnepélyt az iskola dísztermében.

1946/47.

Az 5046. sz. Diákaptár ez évi programjában hulladékok gyűjtése

mellett szerepelt az angóryanültetés és bér munkavállalás.

Az összes keresetet ruházatra és iskolai felszerelésre vásárlására fordították.

1946/47.

Az iskola Árpád Sportköre két új szakosztállyal bővült: a pingponggal és a kerékpárosokkal. Ez utóbbiak a 48-as sportversenyen első helyen végeztek, és 48-as emlékszólót nyertek.

1946/47.

Apróbb javítási munkákat lehetett elvégezni az év folyamán a V. K. M. által utalt pénzből: üvegezés, WC-k, vegytani előadóterem.

1946/47.

Iskolai 48-as bizottság alakult hetedikesekből. Vezető gondolatuk az volt, hogy a márciusi ifjak szellemében minden erejüket a népi demokrácia szolgálatába állítsák. Nagy kedvvel fogtak hozzá a 48-as emlékek gyűjtéséhez, jelentkeztek a Duna-Tisza-csatorna megépítésére.

velés. A nevelés gyűjtőfogalma már a fordulat évétől kialakult: szocialista nevelés. Két kiemelt összetevője: az internacionalizmus és a szocialista hazafiság. Az internacionalizmus a korszakban azt jelentette, hogy valamennyi ország dolgozó népével, a kizsákmányoltakkal együtt kell érezni, harcukat a kizsákmányolók ellen támogatni kell. Mivel – akkor – e két osztály az imperialista országok két osztálya (a szocializmusban nincs kizsákmányolt), az internacionalizmus: harc az imperialista országok ellen. Ennek tudományos tényét a brossurává lezüllesztett történelemkönyvek adták, aktualizálását a Szabad Nép napra készen közölte. (A Szabad Nép olvasása a munkásoknak, dolgozóknak kötelező is volt, munkaidejük szerves részeként.) A radnótis ifjúságnak is rendelkezésére állt. (1 d. kronológia)

A szocialista hazafiság alatt azt értették, amire a haza büszke lehetett. Hogy a szovjet szabadította fel, hogy szocializmust épít, hogy kiépítette a „szovjeteket”, a tanácsokat, hogy a békét a jelenlévő szovjet hadsereg megvédi, hogy a béketábor, amelyet Szovjetunió vezet és amelynek tagja a szocialista Magyarország, legyőzhetetlen... stb. Az említett történelemkönyvek mellett a szocialista hazafiságra nevelést szolgálták a kötelező állami és iskolai ünnepek: a november 7-e, az április 4-e. Az iskolai, de még inkább az osztályfőnöki szintű egyéb megemlékezések az első kettőt erősítették: Lenin, Sztálin, Rákosi születésnapja, Lenin halála, az SZKP, az MDP kongresszusai, a Komszomol születésnapja... stb.

Több generációt tanított a testnevelő Kertész Ferenc. Még a gyakorló korszakban kezdte pályafutását, és nemcsak az iskoláért tett sokat, a város hírnevét is öregbítette. Ezért kaphatta meg a Szegedért Emlékérmel. A felvétel ekkor készült.

Az erkölcsi nevelés is az előzőkhez kapcsolódott. Szeretni illett a szocialista hazafit, az internacionalistát, gyűlölni az imperialistát, az imperialista bérencet (ilyen volt J. B. Titó, a jugoszláv vezér, akinek a legenyhébb minősítéseként a „láncos kutya” dukált); a kisparasztot, aki biztosan kulák, elrejtja az élelmet a dolgozó nép elől; a kisiparost (mert a kisipar napról napra szüli a kapitalizmust); a nem haladó értelmiségit; azt, aki magántulajdonnal bírt; az osztályidegent; azt aki elsőnek ült le az állva harsogott, vastappsal kísért „Éljen Rákosi!” mondókánál...

Az esztétikai nevelésben a szocialista realizmus kizárólagossága érvényesült az ideológia „mindenható” Révai József

kívánalmának megfelelően. (Pl. betiltották mint pesszimista művet Madách Az ember tragédiáját.)

Hála az MHK-mozgalomnak, és annak, hogy az élsportot felhasználták „az imperializmus elleni csapásra” (pl. a Helsinkiben szerzett 16 olimpiai aranyérem), a testi nevelést pozitívan lehet értékelni.

II. Az 5+1 oktatási forma

(1958/59–1972/73.)

A Radnóti gimnázium 1957/58-as tanévvel bezárólag megszűnt gyakorló gimnáziumi feladatkör (megalakult a Ságvári gimnázium). A következő időszakban változó oktatási feladatoknak kellett megfelelni, hiszen újabb és újabb programok indultak a minisztériumból. Az 1958/59-es tanévben jelent meg a gyakorlati foglalkozás a gimnáziumban, majd ezeket kellett „lehetőség szerinti” egynappossá tenni. És megszületett az 5+1-es gimnázium, amelynek utolsó radnóti osztálya 1972/73-ban végzett.

A politechnika oktatását tekintve a politikusok és a szakemberek véleménye megoszlott. Az egyik irányzatot a Radnóti gimnázium alakította ki, melyet a gimnázium által szervezett Országos Politechnikai Ankétön ismertetett dr. Bánfalvi József igazgató. A gimnázium felfogása az volt, hogy a képzés az iskolában, tanműhelyben folyjék. A másik irányzat szerint az oktatás színhelye az üzem kell legyen, hiszen a tanuló nem szakadhat el a munkásosztálytól. A minisztérium végül az utóbbit fogadta el. A politechnika oktatásának veszte az lett, hogy az üzemek nem tudtak megfelelő munkát adni a tanulóknak, a kedveltség egyre csökkent, az iskolának váltani kellett.

Nem szabad elfelejteni – közben érvényben volt az 1951-es humán-reál tagozat is. A gyakorlati foglalkozások először a reáltagozatokat érintették, majd általánossá váltak az egész gimnáziumban, tehát a humánusoknak is bevezették. 1960-ban megjelent az 5+1-esek tanterve, de 1961-ben már új oktatási törvény született (a III. tc.), amely jelentős fordulópontra a középfokú oktatásban: nyomban megindult az egész rendszer átalakítása. Kifutásáig érvényben hagyták a humán-reál tanterveket, az újakat évente közzétették, míg végre 1965-ben életbe lépett az a tanterv és utasítás, melyet 1968-ig fokozatosan vezettek be.

A további fordulatok nyitó évszáma is erre az iskolatörténeti korszakra esett: 1972. június. Az MSZMP behatóan vizsgálta az oktatás ügyét, és rájött, hogy az 5+1-es rendszer nem jó. Az oktatás továbbfejlesztésének irányait is meghatározták, de ennek hatása már csak 1972/73. után mérhető.

A fentiekből következik, hogy az iskola neve újból megváltozott, és lett: *Állami Radnóti Miklós Általános Gimnázium* (mint régebben volt).

1947. január

**E hónapban ismét
újjaalakult a 183. sz.
Kínizsi
cserkészcsapat.
Tagjai már nemcsak
klauzalisták,
hanem a Szent
György téri községi
általános iskola
tanulói is.
A 21 főből ketten
vezetők,
7 gimnazista
és 12 általános
iskolás.**

1946/47.

**A Mária Kongregáció
évi munkájából egy
esemény emelkedett
ki: az egyesület május
17-18-án részt vett
a pálosszentkúti
zarándoklaton.**

1947. június 6.

**Országos vezetők
látogattak
az iskolába:
dr. Ortutay Gyula
vallás- és
közoktatásügyi
miniszter
(kíséretében
minisztériumi
tisztségviselők)
dr. Pálffy György
főispán, akik
dr. Donászy Kálmán
városi
kulturtanácsnok
kalauzolásában
megtekintették
az intézetet, fogadták
az igazgató
és a tanári testület
bemutatkozását,
majd közvetlen
hangú tájékoztatást
tartottak
az oktatás**

és a nevelés időszerű kérdéseiről.

1947. július 1.

A Klauzál Gábor
gimnáziumba történő
beiratkozáskor
– önkéntes szülői
felajánlás alapján
– tanulóként
egységesen 20 Ft
fűtéhozzjárulást
és a segítő egyesületi
tagdíjat kellett
befizetni.

1947/48.

A 90.000/1947. V. K.
M. rendelet alapján
szeptemberben nyílt
meg a külön
igazgatás és külön
nevelőtestülettel
működő általános
iskola Szegedi
Klauzál Gábor
Állami Általános
Fiúiskola névvel,
s a szegedi Szent
György téri községi
általános iskolától
visszakapott
nevelőkkel
és tanulókkal I., V.,
VI., VII. osztályokkal
megindulva élte
önállóságának
tulajdonképpen első
évét.

1947/48.

Megszervezték
az általános iskola
ifjúsági egyesületeit.
Ezek részben
önállóan, részben
a gimnáziummal
egy szervezetet
alkotva működtek.
Létezett:
szívtestőrcsapat,
Arany János

Csakhogy a pártpolitika célul tűzte ki, hogy a szakmunkások is műveltek legyenek, legyen meg a szakmájukkal együtt az érettségijük is, és erre a legjobb intézmény a szakközépiskola, melyeket a megszünt technikumok helyett indították. A Radnóti – megtartva gimnáziumi jellegét – felvállalta az autószerelő-képzést, így 1960/61-től 1970/71-ig teljes neve *Radnóti Miklós Gimnázium és Autószerelő Szakközépiskola* lett.

II. 1. A szakközépiskolai intermezzo

A gyakorlati foglalkozások, továbbá az 5+1-es oktatás plusz egy napjai tanműhelyekben folytak. Így az autószerelés tárgyi feltételei az iskolában eleve megvoltak. A gimnáziumi tanári kar fel tudta vállalni a közismereti tárgyak tanítását. Az üzemi gyakorlathoz pedig adott volt egy szegedi nagyvállalat, az Autóközlekedési Vállalat (AKÖV). A szakközépiskolai képzés három jól elkülöníthető részből állt: a közismereti tantárgyak a középiskolai végzettséget nyújtották. A szakma szakmai elméletből és szakmai gyakorlatból tevődött össze. E hármasságot tartalmazták az óratervek.

Sorsz. Tantárgy	Tanulmányi idő hetekben				Össz.
	35	35	35	30	
	Heti óraszám az egyes osztályokban				
	I.	II.	III.	IV.	
1. Magyar nyelv és irodalom	3	3	3	3	405
2. Orosz nyelv	2	2	2	2	270
3. Történelem	2	2	2	2	270
4. Bevezetés a filozófiába	–	–	–	1	30
5. Gazdasági földrajz	–	–	2	–	70
6. Matematika	4	4	3	3	475
7. Fizika	2	3	–	–	175
8. Kémia	3	–	–	–	105
9. Munkaegészségtan	–	–	2	–	70
10. Testnevelés	2	2	2	–	210
11. Szakrajz	2	2	2	–	210
12. Anyag- és gyártásismeret	2	2	–	–	140
13. Autószerelő szakmai elm.	–	3	3	4	330
14. Elektrotechnika és járműv. villamos berendezések	–	–	2	2	130
15. Osztályfőnöki óra	1	1	1	1	135
Összesen:	23	24	24	18	3025
16. Szakmai gyakorlat	12	14	16	24	2190
Összesen:	35	38	40	42	5215
17. Év végi gyakorlat	168	168	192	96	624 ¹¹⁶

Az óraterv az évek során „alakulgatott”, változott. A változás részben a közismereti tárgyakban: az elektrotechnikai a fizikába, a munkaegészségtan egészségügyi része a biológiába épült be, a

filozófiából üzemgazdaságtan lett; részben a szakmai tárgyakban történt: nőtt a szakrajz óraszám, a munkaegészségügy pedig a vállalati egészségügyben való tájékozódást jelentette. E változások végeredményét tükrözi az alábbi óraterv (más, praktikusabb bontásban):

A) Közismereti tárgyak	I.	II.	III.	IV.
		osztály		
Magyar nyelv és irodalom	3	3	3	3
Történelem	2	2	2	2
Üzemgazdaságtan	–	–	–	1
Orosz	2	2	2	2
Matematika	4	4	4	3
Fizika	2	3	3	–
Kémia	4	–	–	–
Biológia	–	–	2	–
Földrajz	–	–	–	2
Testnevelés	2	2	1	1
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Összesen:	20	17	18	18

B) Szakmai tárgyak

Műszaki (szak-)rajz	3	2	2	–
Anyagismeret	2	2	–	–
Szakmai ismeret (szakismeret)	–	3	3	4
Autóvillamosság (-tan)	–	–	–	2
Munkaegészségügy	–	–	1	–
Összesen:	5	7	6	6

C) Szakmai gyakorlat

A+B+C, azaz mindösszesen, heti	12	12	12	12
	37	36	36	36 óra ¹¹⁷

(A Művelődési Minisztérium 1957. február végétől az orosz nyelv kötelező tanulását írta elő a középiskolákban.

Az Üzemgazdaságtan c. tantárgy tartalmazta a munkavédelmi tudnivalókat. Tanterve az ún. új gazdasági mechanizmus bevezetésétől – értelem szerint – megváltozott. Az 1969/70-es tanévtől – ezért a Radnóti szakközépiskolájára is vonatkozott – az M. M. október 18-án kelt, 56.449/1969. XI. sz. utasítása szerint az új tanterv szerint kellett tanítani.¹¹⁸⁾

A gyakorlat 12 órája két napra oszlott el, innen a korszakban szokásos elnevezés: a 4+2-es szakközépiskola, de ha a szakma elmélete is hozzáadódik, akkor az újabb nap, tehát indokolt – az

önképzőkör, 48-as bizottság, 183. sz. Kínizi cserkészszapat, diákkaptár, ifjúsági vöröskereszt egyesület, ifjúsági segítő egyesület, sportkör, énekkar, felügyelő diákság.

1947/48.

Folytatódott a paraszti dolgozók gimnáziumaiban a tanítás. Hat partikulában 7 osztály nyílt: Algyón, Alsóközponon, Deszken, Ferencszálláson, Rószkén és Sándorfalván.

1947/48.

Harmadik osztálya nyílt meg e tanévben az ún. reális tagozatnak. Így már három osztály tanult e tagozat tanterve szerint: az V., a VI., és a VII. Latin helyett vegytant, matematikát és ábrázoló geometriát tanultak.

1947/48.

Az iskola 48-as bizottsága jubileumi munkaterve rendkívül gazdag programot írt elő és valósított meg. Egyebek mellett megalakították a Móra Ferenc népitánc-csoportot.

1947/48.

A jubileumi év és az ország hároméves terve szellemében az iskola elhatározta, hogy testvérüzemet keres az együttműködésre. Az eredmény: a Klauzál gimnázium az Állami Dohánygyár szegedi üzemét fogadta testvérüzemmé.

1947/48.

Az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület matinét rendezett az árvízkárosultak javára, részt vett a karácsonyi segítő akcióban, majd a tbc-hét alkalmából gyűléseket és ismeretterjesztő előadásokat tartott.

1947/48.

Az Árpád Sportkör szakosztályai: labdarúgó, atlétikai, úszó, torna és kosárlabda. Ez utóbbiak előbb Kecskeméten megnyerték a kerületi bajnokságot, majd az országos bajnokságon – mint a vidék legjobbjai – a 3. helyen végeztek.

1947/48.

A háború utáni legintenzívebb éve ez az iskola filmoktatásának. A tanítási órákon

ugyancsak szokásos – 3+3-as képzésforma. Ez utóbbi fejezte ki jobban az oktatás-képzés tartalmát, hiszen a közismereti tárgyak három tanítási napba „beleférték”. Az adott óraszámából kiolvasható, hogy melyek voltak a közismereti érettségi tárgyak: magyar nyelv és irodalom, történelem és matematika. Érettségijük mellé a szakmai képesítést, szakmunkás-bizonyítványt két tárgy vizsgájával szerezték meg: elméletből a szakmai ismeret és gyakorlatból.

A közismeretet az iskola tanárai oktatták. Az iskolavezetés ügyelt arra, hogy lehetőleg olyanok tanítsanak, akik a tanítás tartalmát jól ismerték (vagy fokozatosan megtanulták), mert az egyes tárgyak „mélységükben” nem érték el a gimnáziumit. Más metodikát kívánt a feleltetés, az értékelés is.

A gyakorlati oktatás szintere első és második évfolyamon az iskola tanműhelye, harmadikban, negyedikben a vállalat. Együttes működésüket a szakközépiskola megléte alatt három szerződés szabályozta: 1961. november 30., 1962. október 23., 1967. szeptember 1. Az 1961-est kellett 1962-ben módosítani. A módosított az 1967-essel – nagyjából – megegyezett.

A szerződő felek: a gimnázium igazgatósága és a Szegedi 10. sz. Autóközlekedési Vállalat. Személy szerint az intézet igazgatója, dr. Bánfalvi József és a vállalat főmérnöke, Juhász J. Béla.

A közös oktatásba bevont osztályok 1961. és 1962. szerint: szakközépiskolai szinten: 1-1 első, második, harmadik és negyedik osztály; szakmai előképzés szintjén (ez az 5+1-es forma): 3 első, 3 második, 3 harmadik és 2 negyedik osztály.¹¹⁹ Az 1967-esből kimaradtak a szakmai előképzősök (a már említett, országosan is látható 5+1-es látványos kudarca után).¹²⁰

A szerződések első pontja az együttműködés szükségességét tartalmazta, majd rögzítette a szakmai gyakorlat helyeit: „Egy első és egy második osztály az iskola tanműhelyében végzi műhelygyakorlatait, az egy harmadik és az egy negyedik osztály a 10. sz. AKÖV-nél. A szakközépiskolai osztályokból az első osztály az iskola tanműhelyében végzi a nyári gyakorlatát, a második-harmadik-negyedik osztály pedig a 10-es számú AKÖV műhelyeiben végzi nyári gyakorlatát.”^{119,120}

Az elméleti oktatást részletezik – majdnem szó szerinti egyezséssel – a 2. pontok:

„A közismereti tárgyak óráinak oktatását a R. M. G. hivatásos tanárai látják el. A tagozatra az iskola igazgatósága a legjobb és legképzettebb tanárait állítja. Szükséges azonban, hogy a harmadik és negyedik évfolyamok elméleti szakmai képzésében a 10-es AKÖV mérnöke és főtechnikusa is vegyen részt.”^{117, 118}

A további pontok szóltak a díjazásról, a tanulók számára biztosítandó öltözőkről, a meleg vizes zuhanyzókról, a tanulói biztosításról, a munkavédelemről, az oktatási felelősökről, a két intézet kapcsolattartóiról (ők a szerződő személyek), a negyedévi együttes értekezletekről, ahol az oktatásban résztvevő valamennyi oktató-nevelő részt vett.

A beiskolázást, elhelyezkedést pontosította az 5. pont:

„A 10-es számú Autóközlekedési Vállalat igazgatósága vállalja, hogy az Autószerelőipari Szakközépiskolát végzett diákokból biztosítja a teljes autószerelői utánpótlást, és ennek érdekében a szegedi 10-es sz. AKÖV-nél már 1962/63. tanévre (1967-ben ez: az 1967/68. tanévre) ipari tanuló felvételt nem eszközöl ... egyidejűleg vállalja, hogy 1962/63-ra (1967-ben ez: az 1967/68. tanévre) beiskolázott tanulókból biztosítja Bács-Kiskun és Békés megye területén üzemelő Autóközlekedési Vállalatok autószerelő utánpótlását. A R. M. G. Igazgatósága vállalja, hogy az 1963/64. évre (1967-ben ez: az 1967/68. évre) beiskolázott tanulókból biztosítja a Bács-Kiskun és Békés megye területén üzemelő Autóközlekedési Vállalatok igényeit oly módon, hogy e területről biztosítja magának az ezen iskolatípusba kíváncsozó tanulók beiskolázását.”^{119, 120}

Az iskolai tanórák és a gyakorlati tanórák időtartamát az ország több képzési helyén egyezőnek vélték. Az M. M. Ipari Szakköztudományi Osztálya 1963. október 2-án rendelkezett: „Az ipari szakközépiskolai gyakorlati órák tényleges időtartama egységesen 50 (a kiemelés iratbeli) perc, függetlenül attól, hogy a gyakorlatot tanműhelyben, vagy üzemi munkahelyen folytatják. Amennyiben az egy napra eső gyakorlat óraszám meghaladja a négy órát, úgy a gyakorlati órák közé a helyi körülmények figyelembevételével egy nap szünet iktatandó be.”¹²¹

A szakközépiskolában végzettek:

tanév	érettségire jelentkezett	érettségizett
1963/64.	24	24
1964/65.	27	24
1965/66.	42	41
1966/67.	39	31
1967/68.	29	25
1968/69.	29	25
1969/70.	29	24
1970/71.	29	21

(Megjegyzés: A két oszlopban közölt számoknak nem kell feltétlen megegyezniük az iskolában végzett tanulók IV. S osztályainak adataival, számaival, mert más és más az érettségire-képesítőre jelentkezés, más az év végi osztálylétszám, más az érettségien megjelent és más a sikeresen érettségizett. Jól szemlélhető ez az 1967/68-as tanévben. Szeptember 4-e, a IV. S 39 tanulóból áll¹²², 1968. március 8.: képesítővizsgára jelentkezett: IV. S: 38 tanuló¹²³, a tanév végi osztálylétszám, IV. S: 36 fő¹²⁴, ugyanitt: 1-2 tantárgyból bukott, IV. S: 7 tanuló, és végül alábbi melléklet az érettségi vizsga jegyzőkönyvéhez, Szeged, 1968. évi június hó 29. nap („fejléc”):

40 oktatófilmet használtak fel, 70 vetítési alkalommal. Ebből vegytani tárgyú 11, természetrajzi 10, testnevelési 9, földrajzi 7 és fizikai 3 film volt.

1947/48.

A tanítás 1947. december 19-től 1948. január 18-ig szünetelt szénhiány miatt.

1947/48.

A 183. sz. Kinizsi cserkészcsapatot 1948 februárjában igazolta tagjai sorába a Magyar Cserkészszűk Szövetsége. Ekkor indult meg a tulajdonképpeni csapatmunka. Tagjai gimnazisták és általános iskolások.

1948. március 19.

E napon került a kultusztárca élére Ortutay Gyula, néprajzkutató, az MTA tagja, később 1957-től a Hazafias Népfront főtítkára. (Élt: 1910–1978.)

1948. március 20.

Hónapokig tartó munkája előzte meg az iskolai színjátszó munkaközösségnek dr. Ortutay Gyula vallás- és közoktatásügyi

miniszter
fővédnöksége alatt
rendezett előadását,
amely jubileumi
díszelőadás volt.
Az ifjak betanulták
Móra Ferenc:
Ének a búzamezőkről
c. regényének
színpadi változatát,
és a Szegedi Állami
Színházban mutatták
be Hegedűs Tibor,
a színház főrendezője
irányításával.

1948. május 5.

Dr. Ortutay Gyula,
V. K. M. Gallé László,
intézeti igazgató
társaságában
meglátogatta
az iskola
rohammunkát végző
tanulóit, akik
az újszegedi ifjúsági
üdülő újjáépítésén
dolgoztak.
A látottakról
elismeréssel
nyilatkozott.

1948. május 6.

E napig működött
önállóan az iskola
5046. sz.
Diakkaptára. Papír,
bélyeg, fém-
és csontgyűjtés volt
a kisebbek
jövedelemforrása,
a nagyobbak
bérmunkát végeztek.
Május 6-án
beolvadtak a Magyar
Diákok Nemzeti
Szövetségébe.

1947/48.

Miután a 48-as
bizottság teljesítette
centenárium

Osztály megnevezése: IV. B
Szakma: autószerelő
Szakmaszám: 512.

(iskola fejbélyegzője)

K I M U T A T Á S

az 1967/68. tanévi szakközépiskolai érettségi vizsga eredményéről

(Melléklet az érettségi vizsga jegyzőkönyvéhez)

I. Teljes érettségi vizsgára jelentkezett: 29 fő.

Érettségi vizsgát tett: 29 fő.

Ebből eredményesen: 25 fő.

Szabadon választott tantárgyból is vizsgázott: 1 fő.

Javítóra utasítva: 4 fő.

Ismételésre utasítva: – fő.

A szabadon választott tárgy orosz nyelv volt, a jelölt négyesre vizsgázott belőle.

A legnagyobb számban az 1965/66-os évben végeztek: 42 fő.

A szakközepesek tanulmányi eredményének megítélése nézőpont kérdése (is). Az 1964-esekből ekképp vélekedtek:

„Eredményük különösen szakmai vonalon volt jó. A vizsgabizottság véleménye szerint gyakorlati felkészültségük magasabb szintű volt, mint a MTH tanulóié, s emellett az általános műveltség terén sem maradtak le a technikai tanulóktól, sőt jobb eredményt, nagyobb érdeklődést tanúsítottak, mint azok. Érettségi átlaguk 3,35 volt, ami igen jó eredmény, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a tanulók nagy része falusi iskolákból, közepes vagy elégséges bizonyítvánnyal jött át az általános iskolából”¹²⁵

Hasonló a vélekedés 1965-ös érettségi után is: „A szakközépiskola idei osztálya igen szépen vizsgázott. Átlag: 3,4. Szakmai gyakorlat: 4,2. Szakmai elmélet: 4,1. Ez igen jó eredménynek mondható. Ezért az eredményért feltétlen dicséret illeti a szaktanárokat.

Örülünk annak, hogy ugyanennek adott kifejezést a Műv. Min. társelnöke is.”¹²⁶

1966/67-ről szólva már egyenlő arányú az elismerő és feddő ítélet: „A szakközépiskola átlaga 3,28. Ez is jó. Tekintetbe kell venni, hogy a szakközépiskola nehéz iskolatípus. (II. S. tanulmányi átlaga 2,9’) ... A tanulók szakmai és gyakorlati jellegű színvonalára nagyon jó, de az elméleti tárgyakat hajlamosak elhanyagolni.”¹²⁷

A tanárok sokat bíbelődtek a szakközepesekkel, gyakran kerestek új metodikai eljárásokat is. Ezek egyike bekerült az

1967/68-as tanév év végi beszámolójába is. „A III. S szakelméleti tárgyában kikísérleteztek egy programozott órát, amelyet magnószalagra vettek. A magnószalag 35 perces adásra elegendő. 2–3 perc zenével kezdtek, utána az elmúlt anyagból, illetve a soron következő anyaghoz tartozó ismereteket kérdések formájában felelevenítették, majd következett az új anyag ismertetése diavetítés mellett. Majd az összefoglaló kérdések felvételével fejezték be. Öt perc maradt az új anyag könyv szerinti feladására és esetleges kérdések megválaszolására. Megjegyezzük, hogy egy-egy órára felkészülés nagyon sok időt vesz igénybe.”¹²⁸

(A III. S osztályra „ráfért” a segítség, mert a 33 főből nyolc hátrányos helyzetűnek minősített, akiknek tanulmányi átlaga elképesztően rossz volt. Félévkor még elérték a 2,67-et, de év végére öten rontottak, sőt négyen megbuktak, nyolcuk tanulmányi átlaga pedig 2,06 (II) lett.)¹²⁹

A közismereti, szakmai tárgyak tanulása mellett a szakközépiskolások gyakorlati munkáit végezték. Az elsősök (az iskola tanműhelyeiben) készítettek laposvágót, üvegező kalapácsot, lombfűrész keretet, padi üllőt, levélnehezéket, csőfogót és megtanulták a kovácsolás alapelemeit. „A fenti munkák a tantervnek megfelelően úgy lettek összeállítva, hogy azokon a tanulóknak a fokozatos elvégzése mellett sajátították el a szakmai alaptudást. Meg kell említeni, hogy az osztály értelmi színvonala, képessége, a gépkocsi szerelő szakmunkához való viszonya nem éri el azt a szintet, ami kívánatos volna.”¹²⁷

A második osztályosok hegesztő, szerelő és esztergályos csoportokban gyakorolták, váltva tanulva meg e három részzakmát. A hegesztő csoport az első osztályosok számára anyag-előkészítőként is tevékenykedett. Elvégezték továbbá mindazokat a munkákat, amelyek az iskola javításához, karbantartásához szükségesek voltak. Készítettek továbbá: különféle állványokat, kézikocsit, üvegtetőt, rajtgépet (sporteszköz). A szerelők két ki-selejtezett személygépkocsit bontottak szét, a karosszériákat óvodáknak ajándékozták. Az esztergályos csoport készített pontozót, lyukasztót, különféle szerszámokat, csavarokat, tengelyeket, miközben elsajátították a szakma fogásait.

A harmad és negyedévesek a 10. Sz. AKÖV telepén végezték „valódi” autószerelési munkákat.

Az iskolai év után a szakközepeseknek részt kellett venniük nyári termelési gyakorlaton is a szerződéseikben megszabott rend szerint. Ezek időtartama egy hónapot ölelt fel. Az első évet elvégzők az iskolai tanműhelyben befejezték a félbehagyott munkákat, a tanműhelyeket előkészítették a következő év zökkenőmentes nyitásához. A felsőbb éveseket az AKÖV foglalkoztatta, illetve gondoskodott arról, hogy azoknak, akiknek munkát adni nem tudott, más vállalatoknál jusson autószerelési feladat.

Ami pedig a szakközépiszkolások további sorsát illeti, az alábbi két év részletező adataival szemléltethető. Ami ezekből és egyéb adatokból általánosítható: a végzetek több mint fele

munkatervét, tevékenységét a Magyar Diákok Nemzeti Szövetsége vette át.

Vezérlő feladata a magyar népi demokrácia szolgálata volt. Diákrendőrséget, diákbírótságot szervezett, részt vett az osztályozó értekezleteken, munkabrigádokat alakított, dolgozott a város újjáépítésén.

1948. június 9., június 16.

A tanév vége felé nyílt titok volt, hogy előbb-utóbb az egyházi iskolákat államosítani fogják. (Megtörtént június 16-án, 1948: XXXIII. tc.) Az intézet hitmanára dr. Ponrácz Lóránt tanórákon, szülői értekezleteken ez ellen szólt. Tudomására jutott ellenagitációja a főispánnak, aki jelentést kért Gallé László igazgatótól. Az igazgatói szigorúan bizalmas jelentés megerősíti a hitmanár – akkori minősítéssel szólva – demokrácia ellenes működését. (I. 20. biz./1947–48)

1948/49.

Új osztályozási rendszert vezettek be. Magatartásban: 3=példás, 2=jó,

1=tűrhető, az
előmenetelben:
7=kitűnő, 6=jeles,
5=jó, 4=közepes,
3=elégséges,
2=gyenge,
1=elégtelen.

1948/49.

Kortükrözőek
az iskola évi ünnepei.
Ezek közül néhány:
október 22.:
megemlékezés
a Komszomolról,
október 31.:
Komszomol
ünnepély,
november 7.:
a Nagy Októberi
Szocialista
Forradalom,
december 21.:
Sztálin születésnapja,
február 23.:
Rákosi Mátyás
névnapja ...

1948/49.

A paraszt dolgozók
gimnáziuma három
előkészítő
tanfolyammal
működött: Algyón
(IV. osztály, 10 fő),
Sándorfalván
(V. osztály, 8 fő),
Széregen
(V. osztály, 12 fő).

1948/49.

Párczen Menyhért
VII. A osztályos tanuló
nyerte Szeged város
diákjainak atlétikai
dekaton versenyét
1947 ponttal.

1948/49.

A Diákszövetség
keretében működött

szakmájában helyezkedett el, tehát összességében ez az iskolatípus céljának (hogy szakmunkásokat adjon) megfelelt.

Szakközépiskolai tanulók létszáma: 29 fő

Az 1968/69-es tanév után:

Ff. Gépjárműközl. Techn.:	5 fő
JATE TTK fizikus:	1 fő
Műszaki Egyetem:	1 fő
Tanárképző Főisk.:	1 fő
Ff. Gépipari Technikum:	1 fő
Tiszti Iskola:	6 fő
<i>Szaktámnak megfelelő munkát vállalt:</i>	14 fő
Összesen:	29 fő

Szakközépiskolai tanulók létszáma: 29 fő

Az 1969/70-es tanév után:

Ff. Gépjárműközl. Techn.:	1 fő
Műszaki Egyetem:	2 fő
Tiszti Iskola:	4 fő
Ff. Vasútforgalmi Techn.:	1 fő
Agrártudományi Egyetem:	2 fő
Mezőgazdasági Techn.:	1 fő
<i>Szaktámnak megfelelő munkát vállalt:</i>	16 fő
Más pályán vállalt munkát:	2 fő
Összesen:	29 fő

A szakközépiskolai képzés a Radnóti Gimnáziumban az 1970/71-es tanévvel megszűnt. A képzést az újszegedi Rózsa Fe-

Iratológia I.

Lokális definíció: más néven irattan. A hivatali iratokkal foglalkozó áltudomány.

Axiómák:

1. Irat iratot szül.
2. Az irat szapora fajta. Szaporodási együtthatója a postafordultra.

Fordított arányok:

1. Az irat terjedelme és tartalma.
2. Az irat gyakorisága és tartalma.
3. Az iratban kért adatok mennyisége és azok fontossága.

Közmondások:

1. Mutasd meg iratod, megmondom, ki kérte.
 2. Akinek fontos az irat, nem fontos a végzett munka.
- 2.1. Rossz a munka? Foltold meg egy irattal!

renc Gimnázium és Szakközépiskola vette át. Mindkét iskola profilja tisztult: a Radnóti gimnázium maradt, átvéve a Rózsaából a gimnáziumi osztályokat; a Rózsa pedig szakközépiskola lett gimnáziumi képzés nélkül.

II.2. Szakmai előképzés – gyakorlat – tagozat

A Radnóti nevével jelzett második iskolatörténeti korszakot a címben megjelöltek jellemzik (a tárgyalt szakközépiskolán kívül).

Szakmai előképzés az országos oktatási korszak lényege: öt nap elméleti tanulás után a hatodik napon valamilyen szakmát kell gyakorolni és tanulni (tehát 5+1 nap), olyan szinten, hogy ha a tanuló a szakmai előképzettségének megfelelő szakmát kíván választani, annak befejező képzése gyorsabb legyen, mintha csak a szakmát tanulta volna. Ennek előfeltétele, hogy szakmai minősítő vizsgát tegyen. Ez viszont nem kötelező. E rendszer „kitalálóinak” sikerélménye aligha lehetett, mert az első érettségi, az 1963-as adatai a következők: 22 738-an érettségiztek, ebből szakmai minősítő vizsgát tett 6176 tanuló, s közülük csupán 161 ment a tanult szakmában befejező képzésre.¹³¹

A gyakorlat szakmai gyakorlatot jelentett heti két órában.

A tagozat e korszakban még nem a speciális képzést foglalta magában, hanem a mennyiségileg nagyobb óraszámot. Igazi jelentősége a képesség fejlesztésében (rajz, ének-zene, testnevelés) rejlett, hisz ezeknél nem lényegtelen a begyakorlásra fordított idő. A nyelvi tagozatok külön előnye volt, hogy lehetőség nyílt az orosz nyelven kívül más világnyelv tanulására. A tagozatnak az első években társulni kellett, vagy a szakmai előképzéssel vagy a gyakorlattal. Később gyakorlattá vált, hogy a sima, hatnapos tanítással indult tanulócsoporthoz is tagozatok lettek. Aztán újra megszűnt: „Olyan osztály, ahol nem volna politechnikai foglalkozás, legalább heti 2 órás: nincs”¹³² És a mával is szorosán összefüggő jelentőség: a tagozat a tehetséggondozás fontos eszközeivé válhatnak. Az iskola oktató-nevelő munkájában szinte folyamatosan törekszik e cél megvalósítására.

II.2.1. Szakmai előképzés (5+1)

Az 1972/73-as tanév végével megszűnő szakmai előképzés a Radnótiban a következő szakmákat jelentette: autószerelő, kerétszeti, kereskedelmi, lakatos (névváltozatai: fémpipari, fémgyártómunkálás, fémek kézi megmunkálása), üvegtechnikai, csónaképítő, könyvkötő, ipari biológiai-kémiai labor. Hogy egy-egy évben hány és milyen szakma nyílt, az változó volt. Átlagban két első osztály lett 5+1-es rendszerű. Gyakran egy osztályon belüli két csoportban eltérő szakmai képzés folyt.

Néhány jellemző adat róluk:

a) az első „beállítás” az 1961/62-es tanévhez köthető. Ekkor a 20 osztályból nyolc az 5+1-es.¹³³

az intézet sportköre, melynek ez évi szakosztályai: labdarúgó, kosárlabda, röplabda, atlétikai, asztalitenisz, torna, birkózó (!), ökölvívó (!).

1948/49.

A „Gyűjtsd a vasat és a fémét, ezzel is a békét véded!” jelmondat mögött mozgalom állt. Az iskola tanuló az év folyamán egy tonna vasat szállítottak a gyűjtőközpontba.

1948/49.

A proletárdiktatúra propagandagépezete betört a középiskolákba is. A tanév elejétől öt példányban járt a Szabad Nép c. lap, amelyből 2 példányt naponként kiragasztottak a falújságra, három példány pedig a diákklubhelyiségben bármikor rendelkezésre állt a „kiváncsi” tanulóknak.

1948/49.

Az ifjúság tanórán kívüli tevékenységét a korábbi sokféle egyesület helyett az iskolai Diákszövetség fogta át. A „Tanulj jobban!” mozgalom az énekkarig, a sportig minden hozzá tartozott.

1948/49.

Bevált az ún. reális tagozat. E tanévtől mind a négy évfolyamon indult, sőt az elsők érettségiztek is. A 15 tanulóból 1 kitűnően, 7 pedig jelesen.

1948. november 4.

Az egyházi iskolák államiosztását a hitélet elleni támadás követte. E napon tartott értekezletet az iskolai szülői munkaközössége, hozott határozata a fentieket erősítette meg. „Felemeljük tiltakozó szavunkat, és kérjük a kormányzattól, hogy a lelkek békéje és demokratikus fejlődése érdekében tiltsa be a Mindszenti-féle politikai gyűléseket, akadályozza meg az egyházi reakció jobboldali politikai kűtmérgezését (??), tegye lehetetlenné, hogy gyermekeinket felhasználják az országunk elleni politikai céljaira.” (I. 1949. november 8. 9. biz. 1948-49.)

1949. február 17.

„Vasárnap avatják fel ünnepélyes keretek között a pedagógus szakszervezet szegedi otthonát a Klauzál Gábor gimnáziumban.” (Délmagyarország, csütörtöki szám)

b) ez „tetőződik” 1964/65-ben ekképp: csak autószerelő az I. C, a II. C, a III. A, D, a IV. A, C, csak üvegtechnikai a II. F; a többi vegyes: I. E lakatos-kertészeti, II. A, üvegtechnikai-gépszerező, III. C autószerelő-csónaképítő, E üvegtechnikai-kertészeti, IV. E csónaképítő-kertészeti.¹⁵⁴

c) második „beállítás” az 1965/66-os, mikor a 19 osztályból nyolcban (évfolyamonként 2-2) folyt szakmai előképzés.¹⁵⁵

d) az utolsó 5+1-es, az ipari biológia-kémiai labor negyedévesei 1972/73-ban végeztek.

A +1 nap oktatása zömmel az iskolai tanműhelyekben folyt. Három szakmára kellett igénybe venni külső helyszíneket: az autószerelőknél, a kertészeknél és a kereskedőknél. Az itt folyó képzést szerződések szabályozták. A leendő autószerelők a 10. Sz. AKÖV-nél dolgoztak a szakközepesek szerződése szerint (ld. az előző alfejezetet!). A kertészeti szakmát tanulókat a Szegedi Kertészeti Vállalat fogadta. A gimnázium és a vállalat 1962. november 26-án kötött szerződést, név szerint Koha Róbertné, a vállalat igazgatója és dr. Bánfalvi József, a gimnázium igazgatója. A szakmai képzés tartalmát az 1. pont rögzítette:

„1. A szerződő felek kölcsönösen megállapítják, hogy az ifjúság szocialista nevelése érdekében szükség van arra, hogy a tanulók termelőmunkát végezzenek. Ennek érdekében a Szegedi Radnóti Miklós Gimnázium három olyan osztályt indít, melynek 5+1-es oktatás keretében dísznövénytermesztés és kertépítési ismereteket sajátít el. A tanulók négy évet töltenek a vállalatnál, ahol az ipari tanulókhöz hasonló munkát végeznek, azzal a különbséggel, hogy velük szemben az érettségivel egyidőben szakmai követelményeket nem támasztunk.”¹⁵⁶

A szerződés további részei körvonalalták a munkaidőt, az oktatás tartalmát, a munkaruhát, a szállítást, a munkavédelmet, az osztályzást, a munkanaplót... stb-t. „pl. Az oktatás eredményességének biztosítása céljából a kertészeti vállalat igazgatója oktatási felelősként Törő Jánosné és Hovorka Istvánnét jelöli ki. A Radnóti Miklós Gimnázium pedig e tisztség ellátásával az osztályfőnököket bízza meg.”¹⁵⁶

A kereskedelmi szakmások oktatása a gimnáziumban folyt, de üzemi gyakorlatuk iskolán kívül, különböző boltokban. Pl. 1962. nyarán: hárman két vas- és edényboltban, négyen két rádió és villamossági boltban, öten a Verseny Műszaki Aruházban, heten három papírboltban, 1 tanuló a 22. Sz. Hangszerboltban, 2 tanuló a 34. Sz. Sportszerboltban, hatan három üvegboltban.¹⁵⁷

II.2.2. Gyakorlati (politechnikai) oktatás (heti 2 óra)

A heti kétórás gyakorlati foglalkozás megszervezésénél az volt a fő szempont, hogy iskolai keretű maradjon, az oktatás a tanműhelyekben folyjék. Ezért az autószerelő, a kertészeti és a kereskedelmi szakok kiestek. Kiesett a csónaképítő is. A többi megmaradt. Azokhoz társult még a műszaki rajz, a gépírás, az

asztalos, illetve „A Végrehajtó Bizottság (értsd: Szeged M.j.V ...) a Radnóti Miklós Gimnáziumban a 2 órás kísérleti jellegű idegenvezetői tanfolyam oktatását csak az 1967/68. tanévben induló első osztályokban engedélyezi.”

Egy-egy adott évben a felsoroltak legváltozatosabb variációi fordultak elő, a „tömegasztási” rangsort azonban az üvegtechnika vezette. Az osztályok és a csoportok száma a szakmai előképzéssel fordítottan arányos. Így érthető, hogy pl. 1961/62-ben a két képzési forma egyensúlyban volt, 1964/65-ben mindössze 5 a heti két órások száma: I. A, B, D, 1965/66-ban újra az egyensúly jellemző. A 2 óra „későbbi győzelmét” jelezte az 1967/68-as tanév, amikor is az iskola 668 tanulójának közel 80%-a politechnikai képzésben részesült.

Részletezve az alábbi táblázatban:

Heti 2 órás rendszerben oktatott tanulók száma a gyakorlat tartalma szerint

Heti 2 órás rendszerben oktatott gimnáziumi tanulók száma

A heti 2 órás gyakorlat tartalmának megnevezése	I.	II.	III.	IV.	Össz.	Ebből leány	
		évfolyamban					
műszaki rajz	38	36	63	26	163	83	
fémek kézi megmunkálása	19	–	29	–	48	–	
gépírás	21	–	–	–	21	21	
üvegtechnika	45	41	47	79	212	144	
biológia és kémia laborgyakorlat	19	31	–	–	50	41	
könyvkötés	–	–	35	–	35	35	
Összesen:	142	108	174	105	529	324	

1970/71-ben pedig már csak heti kétórás első osztályok indultak: az A műszaki rajzot, a B biológia-kémia labort, a C könyvkötészetet és fémek kézi megmunkálást, a D és az E üvegtechnikát, az F labort „kapott”.

„A heti 2 órás foglalkozások előnye: nem növeli a túlterhelést; könnyebb megszervezni és a jó feltételeket ehhez megteremteni; a laborgyakorlatokat szakképzett tanárokkal lehet taníttatni, s ez elősegíti a tanulók ismeretkörének gyarapodását, a színvonalas oktatómunkát, és így nem válik a munka unalmas dibdábólássá. A jól megszervezett heti 2 órás foglalkozás is adhat annyit, mint egy rosszul szervezett 5+1-es. A gimnáziumnak nem célja a szakemberképzés, ezért sincs szükség a heti 5+1-es foglalkozásra. A technikai szemléletet és látókört pedig jól szervezett heti 2 órás foglalkozás is biztosítani tudja” – összegezte az intézet igazgatója e két képzési formát (a 132. jelzet alatti) jelentésében.¹⁴⁰

1949. április 23.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter, dr. Ortutay Gyula az év folyamán kétszer is meglátogatta a gimnáziumot. Előbb novemberben, majd e napon, mikor iskolai ünnepség keretében ő maga osztotta ki a szegedi középiskolák ösztöndíjas tanulóinak ösztöndíjak első részletét.

1949. május 6.

Elkészült az alapfokú labdarúgó-bajnokság sorsolása. A Klausál a Petőfi Sándor ifjúsági mezítlás csapatban küzdött a SZIT, a Húsos, az FTC és a Postás társaságában az elsőségért. (Délmagyarország) Minden mérkőzést megnyertek, így elsőek lettek.

1949. május 15., május 21.

Május 15-én megtörtént az országgyűlési választások (!), a politikai fordulat után a társadalmi fordulat is bekövetkezett, a kommunisták kerültek hatalomra. Május 21-én a gimnázium udvarán Koltai László, városi titkár beszédet tartott. Ebben rámutatott arra, hogy a NÉPFRONT

győzelme
a középiskolás
diákság győzelme is.
(Délmagyarország)

1949/50.

Az Országos
Köznevelési Tanács
már 1947-től
javaslatot dolgozott ki
a középiskolai
reform megvalósítása
érdekében. Ennek
lett eredménye, hogy
ősztől egységes
középiskolák kezdték
meg tanításukat.
A középiskolákat
egységes gimnáziumi
szervezetbe fogták.
Megalakultak
a gimnáziumok
reál és humán
tagozatai
és az ipari,
mezőgazdasági,
közgazdasági,
illetve pedagógiai
szakgimnáziumok.
A Klauzál állami
általános
gimnázium lett,
reál és humán
tagozattal.

1949. szeptember 8.,
szeptember 29.

A püspöki kar
(katolikus)
pásztorlevélben
figyelmeztette
a hívőket
gyermekük vallásos
nevelésére.
Nem késett
a válasz sem:
a szeptember 29-i
kelelésű
1949. évi 5. sz. tvr.
kimondta:
a vallásoktatás
az iskolában nem
kötelező.

II.2.3. Tagozatok, óratervek

A gimnáziumok az előző korszakból „átörökölték” a humán-reál tagozatot. Ezt minden osztálynál fel kellett tüntetni, és „törvényesen” a tanítás a szerint folyt. Csakhogy 1958-tól, 1959-től, 1960-tól megszerveződtek a heti kétórás és a heti egynapos gyakorlatok, ezek plusz órát jelentettek. Szükségessé vált:

a) a humán és a reál tagozatok megszüntetése

b) olyan óraterv elkészítése, amely tartalmazza a szakmai előképzést, mert különben a tanulói túlterhelés meghaladja az elviselhetőséget. Kissé megkésve ugyan, de intézkedett a minisztérium. Elkészült egy általános gimnáziumra vonatkozó óraterv.

Tantárgy	I.	II.	III.	IV.
			osztály	
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Történelem	2	2	3	4
Orosz nyelv	3	3	3	3
Második idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	5	4	4	4
Fizika	–	3	3	4
Kémia	2	2	3	–
Biológia	2	2	3	–
Földrajz	2	3	–	–
Művészettörténet, vagy ábrázoló geometria (az egyik kötelezően választható)	–	–	–	2
Lélektan-logika	–	–	–	2
Ének-zene	1	–	–	–
Ipari rajz elemei	2	–	–	–
Testnevelés	2	2	2	2
Szakmai előképzés*	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Heti óraszám:	34	34	34	34

*Azokban az osztályokban, amelyekben az 1963/64. tanévben sem egész napos szakmai előképzést (5+1-es oktatást), sem 2 órás gyakorlati foglalkozást nem tudnak szervezni, ott a szakmai előképzés óraszámából 1–1 órát a magyar nyelv és irodalom, az orosz nyelv és a matematika óraszámának növelésére kell fordítani. Kizárólag gyakorlásra a tananyagot növelni nem szabad. Az óraszám így 32 lesz.

A heti kétórás gyakorlati foglalkozást folytató osztályokban egy tantárgy óraszama sem növelhető, a heti óraszám ezekben az osztályokban 31 óra.

Az egységes óraterv az 1963/64. tanévben csak az első osztályban, a következő években eggyel magasabb osztályban lép életbe.¹⁴¹

A 2–4. osztályok még megmaradtak humán-reál tagozatúak-

Nyugdíjas radnóti tanárok összejövele 1996. január 24-én.

Balról a két házigazda (állnak):

Tóth Ferenc tanár és Gál Béla igazgató

nak. Részükre fokozatosan megszűnő óratervek következtek 1963-tól 1966. júniusáig.

Tantárgy	2.		3.		4.	
	humán	reál	humán	reál	humán	reál
			osztály			
Magyar nyelv és irodalom	4	3	5	3	4	4
Történelem	3	2	4	3	4	3
Orosz nyelv	3	3	3	3	3	3
Második idegen nyelv	3	3	3	3	3	3
Matematika	3	4	3	4	4	5
Ábrázoló geometria	–	–	–	2	–	2
Fizika	2	3	3	3	4	5
Kémia	3	3	2	2	–	–
Biológia	2	2	3	3	–	–
Földrajz	3	3	–	–	–	–
Művészettörténet	–	–	–	–	2	–
Lélektan-logika	–	–	–	–	2	1
Ének-zene	–	–	–	–	–	–
Ipari rajz elemei	–	–	–	–	–	–
Testnevelés	2	2	2	2	2	2
Szakmai előképzés ²	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1	1	1
Heti óraszám:	34	34	34	34	34	34

²A reál osztályokban csak logikát tanítunk.

³Egyéb megjegyzések azok, mint az egységes óratervről.

A Radnóti gimnáziumot mindkét óraterv érintette, a tanítás a szerint (is) folyt. De megindultak a tagozatok is, így 1961/62-ben a testnevelés tagozat. Ennek osztályául az I. C-t jelölték, amely az előképzést tekintve 5+1-es, autószerelői. Követik ezt a nyelvi tagozatok. Részükre is készült óraterv az előző kettővel egyidő-

1949. december 19.

„... vasárnap délelőtt mutatta be a Klauzál Gábor általános gimnázium első orosz matinéját, amelyet a szovjet és magyar kultúrkapcsolatok elmélyítésére rendeztek.”
(Délmagyarország)

1949/50.

„A tanulóifjúság Sztálin elvtárs 70. születésnapja alkalmából osztályonként és egyénekenként tett felajánlásokat ... Vannak tanulók, akik felajánlják, hogy 6-osnál, mások – a gyengébbek –, hogy 5-ösnél vagy 4-esnél rosszabb jegyre nem fognak felelni.”
(Hangulatjelentés. I.: biz. 2-4. 1949/50.)

1949/50.

A hatóság jelentést kért az igazgatótól a vallásoktatásról. A válaszból:
„... a vallástan tanulására 219 tanuló jelentkezett. Ez a beírt tanulók 66%-a. A lemorzsolódás megindult. Tekintettel arra, hogy az igazgatói értekezlet értelmében a hiányzókat sehova sem jegyezhetjük fel..., csupán hozzávetőleges számszerű adatokat

tudok megadni.
A lemorzsolódás
százalékos aránya
23,7 %.

Ez a szám lassan
növekszik."
(I.: biz. 2-4. 1949/50.)

1949/51.

Feljelentették
a gimnázium egyik
gyakorló
tanárjelöltjét, K. I.
szerzetesnőt, mert
történelemórán nem
volt képes
a „marxi-lenini
vonalat
megtartani”.
Kihallgatták,
amely után
javasolták
a Csongrád
vármegyei
tankerületi
főigazgatónak,
hogy súlyos
dorgálásban
résztesse,
és figyelmeztesse
arra, hogy
„... ez a demokrácia
utolsó türelmi
próbája vele
szemben”.
(I.: 6-1949/50.)

1950. február

Az „utolsó” vallás- és
közoktatásügyi
miniszter
Darvas József, hisz
a következő évben
a tárca
közoktatásügyivé
váltott.

1950. június 18

Megalakult a DISZ,
a Demokratikus
Ifjúsági Szövetség
(valójában

ben. Egy ideig betartották az utasítás 5. számú megjegyzését, amely így szólt: „Az idegen nyelvi, ... és a testnevelési tagozatú osztályokban egynapos szakmai előképzés (5+1-es oktatás), vagy heti kétórás gyakorlati foglalkozás kötelező.”¹¹¹ Később azonban lehettek olyan osztályok is tagozatosak, amelyekben semmilyen szakmai előképzés nem folyt. Óratervük az alábbi:

T a n t á r g y	1.	2.	3.	4.
	o s z t á l y			
Magyar nyelv és irodalom	4	4	5	4
Történelem	2	2	3	3
Első idegen nyelv ²	3	3	3	3
Második idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	5	3	3	4
Fizika	—	2	3	4
Kémia	2	3	2	—
Biológia	2	2	3	—
Földrajz	2	3	—	—
Művészettörténet	—	—	—	2
Lélektan-logika	—	—	—	2
Ipari rajz elemei	2	—	—	—
Ének-zene ³	—	—	—	—
Testnevelés ⁴	2	2	2	2
Szakmai előképzés ⁵	5	5	5	5
A tagozat jellegét adó tantárgy többletórája ⁶	2	2	2	2
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Heti óraszám	35	35	35	35

¹Az idegen nyelvi, az ének-zenei és a testnevelési tagozatok 1. osztályaiban minden tantárgyat az egységes tananyagbeosztások szerint, a 2-4. osztályban a magyart és a történelmet a reál tagozat, a matematikát és a fizikát a humán tagozat tananyagbeosztásai szerint kell tanítani.

²A nyelvi tagozatokon az első idegen nyelv óraszámát osztályonként heti öt óra. Az orosz tagozatú osztályokban első idegen nyelvként az orosz nyelvet, második idegen nyelvként valamelyik nyugati nyelvet (lehetőség szerint angolt) kell tanítani.

Az angol, francia, német, olasz és spanyol nyelvi tagozatokon első idegen nyelvként a tagozat jellegét adó nyugati nyelvet, második idegen nyelvként az orosz nyelvet kell tanítani.

Az ének-zenei és a testnevelési tagozatokon első idegen nyelvként az orosz nyelvet kell tanítani, a másik nyelvet az iskola választhatja.

³Az ének-zene tagozatú osztályokban az ének-zene óraszámát osztályonkénti heti két óra.

⁴A testnevelési tagozatú osztályokban a testnevelés heti óraszámát osztályonkénti heti négy óra.

⁶A többletórát a nyelvi tagozatokon az első idegen nyelv, az ének-zene tagozatokon az ének-zene, a testnevelési tagozatokon a testnevelés óraszámának növelésére kell fordítani.

Az 1961. szeptemberétől működő testnevelés tagozatról közvetlen felév után tájékoztató jelentés készült. Ebben részletezték a tanulmányi eredményt szaktantárgyanként, és a 40 tanuló teljesítményét összevetették a többi elsőseivel (még öt első osztályt iskoláztak be). Pozitívnak ítéltetett: a szorgalom és az akarat, a kevesebb hiányzás, és a sok-sok tanuló egyéni erőfeszítés, amellyel igyekeztek pótolni gyengébb általános iskolai eredményüket, tudásukat. A tagozat 10 évet élt meg. 1969. augusztusában a gimnázium igazgatója arról tájékoztatta felsőbb szerveit, hogy „a kevés jelentkező miatt évről-évre problémák vannak, ezért az 1970/71-es tanévre... nem hirdetjük meg. A jelenlegi tanévben helyette általános tagozatot nyitottunk.”¹⁴²

Ehhez a Minisztérium hozzájárult.¹⁴³

A francia nyelvi tagozat indítását az intézet 1961/62-es tanévben kérvényezte. A válasz 1962. július 4-én meg is érkezett: „Értesítem I. E.-t, hogy a M. M. ... a vezetése alatt álló gimnáziumban az 1962/63. tanévtől kezdődően francia nyelvi tagozat indítását engedélyezte.”¹⁴⁴ E tagozat gyorsan „felfutott”, 1965/66-ban már három csoporttal működött. A tagozat tetőpontja kétségkívül az 1967/68-as tanév volt, ugyanis 1967. május 27-én Lugossy Jenő sk. miniszterhelyettes nevével levél érkezett az alábbi szöveggel:

„Kérésére engedélyezem, hogy a Radnóti Miklós Gimnázium és Szakközépiskola egy francia nyelvi szakosított tantervű első osztályát az 1967/68. tanévtől egész napos foglalkoztatású nyelvi osztállyá szervezze. Az engedélyezett nyelvi osztályok számára az óratervi órákon felül, heti 18 (!) órában biztosítsa a nyelvgyakorlás lehetőségét. A nyelvgyakorlást a tanulószobák költségvetési előirányzata terhére kell megoldani, kötelező tanulószobai foglalkozás előírásával.

A szakosított tantervű heti 18 órában nyelvgyakorlatot folytató osztályok benépesítésénél ügyeljen, hogy a fizikai dolgozó szülők gyermekei kellő számban kerüljenek felvételre, és a felvettek mindegyike jogosult legyen tanulószobai ellátásra.”¹⁴⁵

A tetőpontot hanyatlás követte: 1970/71-ben még találni a végzős osztályok között egy orosz-francia tagozatot (IV. B), de 1971/72-ben és 1972/73-ban már nem. Ennek egyik oka (lehetett), hogy a nyelvtanításban is történtek profilváltások a szegedi középiskolák között. Egy 1968. december végi iratban, amely a német nyelvi tagozat nyitását kérvényezi a Radnóti-ban, ez áll: „Ugyanis az 1970/71. tanévtől, városi viszonylatban a Ságvári Endre Gyakorló Gimnázium szeretné, ha teljesen ő foglalkozna a francia nyelv oktatásával...”¹⁴⁶

A radnóti kérvény eredményt hozott, 1969/70-től német nyelvi tagozat zárkózott fel az orosz mellé, amelyet a minisztérium már 1965/66-tól engedélyezett.¹⁴⁷

Az egyéb tárgyak tagozatai közül a matematika–fizika a leg-

kommunista, az MDF ifjúsági szervezete). E tanévben még nincs iskolai „híre”.

1950. augusztus 30

Intézet történeti döntést hozott a V. K. M. Az 1280-I-5. sz. utasítás e napi keltezővel megváltoztatta néhány iskola nevét. Így a Klauzál Gáboré is. Az új név: Radnóti Miklós Általános Gimnázium. Változott az utcanév is. Tiszta Lajos krt. helyett Sztálin krt. lett.

1950/51.

Az Állami Radnóti Miklós Általános Gimnázium két tagozattal indult. 209-en tanultak a reális osztályokban, 163-an a humánusban. A legnagyobb létszámú a reális 2. osztály volt (párhuzamos) 89 fővel, a legkevesebb az egy osztályú 4. reális, 20 tanulóval.

1950/51.

A gimnázium 372 beírt tanulója közül 64 a kollégista. Különösen a reális tanulók azok, hiszen 209 diák közül 50-en laktak kollégiumban.

1950. szeptember 15.

Tovább tartott a hittan kiszorítása az iskolából.

**Az e napi miniszteri
rendelet (Ortutayt
1950. februárjában
Darvas József váltotta
fel) szerint az iskolai
vallásoktatást önálló
hitoktatók és óradíjas
hitoktatók látják el.
Az oktatásban részt
vevő tanulók számát
szeptember 15-ig
jelenteni kell
a minisztériumnak.
Tanmenettel,
órávázlattal
taníthatnak, ezeket
jóvá kell hagyatni.
A hitoktatók nem
tagjai a tantestületnek,
és az iskola
épületében csak
a vallásoktatás ideje
alatt
tartózkodhatnak.**

1951.

**Május 16-i az évi
14. tc., amely dönt
a gimnáziumok
egységes
elnevezéséről. Nevük:
általános gimnázium.
(De facto 1949-től
már így használják.)**

1951. május 19.

**A Vallás- és
Közoktatásügyi
Minisztérium helyett
megjelent
a Közoktatási
Minisztérium
elnevezés.**

1951/52.

**A dr. Jakab István
vezette
Móra Ferenc
Általános
Gimnázium
beleolvadt
a Radnótiba.**

korábbi, de itt folyt a legélesebb „pengeváltás” a város és a gimnázium között. A város úgy vélte, hogy a Ságvári és a Radnóti egy-egy évben felváltva nyitnának matematikai, illetve fizika tagozatos osztályokat. Hatalmi szóval döntött is 1968. február 27-én. (Ekkor már a Radnótinak négyéves matematika-fizika tagozatos múltja volt.) A döntés lényege: „...a Gimnáziumban engedélyezett matematika-fizika szakosított tantervű osztály helyett az 1968/69. tanévre matematika tagozat indítását engedélyezi (ti.: a Minisztérium).”¹⁴⁸

Ezt követte az M. M. 196/1968. (M. K. 24.) utasítása a szakosított tanterv alapján működő gimnáziumi osztályok szervezéséről és működéséről. Erre hivatkozik a gimnázium 1968. december 19-én, mikor a döntést sérelmezi a Minisztériumnak. Az onnan érkező „nem hivatalos” levél lényege: „Én is azon a véleményem vagyok, hogy a speciális matematikai osztályt adjuk oda az egyetemnek, és a Radnóti egy jó matematika-fizika tagozatot működtessen”¹⁴⁹

A levél további része egyéb – fontos – információkat közölt: a fent idézett rendelet csak 1970/71-től lép életbe; továbbá: „...a matematika-fizika osztály esetében valóban csak névváltozást jelent, ugyanis a matematika tanterv semmit, az óratervezet semmit, az óratervezet valami nagyon keveset változik ezekben az osztályokban a jelenlegihez képest.”

E levél kézhezvételét követte az említett „sérelemzés”, melyeknek eredménye az lett, hogy 1968/69. II. félévétől de facto, 1969/70. tanévtől pedig engedélyezve (de iure) maradt a matematika-fizika tagozat.¹⁵⁰

A biológia-kémia tagozatok 1965/66-os indulásuktól folyamatosan „felértékelődtek”. Mert:

– a biológiai tagozat tananyagát a gimnázium tanára, Szécsi Szilveszter állította össze;

– 1967. július 1-jére elkészült egy tervezet az ipari biológia-kémia jellegű 5+1-es gimnáziumi politechnikai oktatás számára, melynek szerzőpárosa: dr. Bánfalvi József igazgató és Szécsi Szilveszter;¹⁵¹

– az 1967/68-as tanévtől megkezdődik az I. E osztályban az 5+1-es kísérleti biológia-kémia laborgyakorlat;

– „Szegeden épül (1970. január 25.) a Biológiai Kutató Intézet, amelynek középkáder szükséglete érdekében szükség van nagyobb létszámú tanuló képzésére”;

– „A szegedi olajmező; az EMERGÉ Gumigyár igényli a kémia tagozaton végző tanulókat”;

– Szegeden vegyipari szakközépiskola (technikum) nincs, ugyanakkor ehhez hasonló végzettségű tanulók iránt nagy a kereslet;

– a jó elhelyezkedési lehetőség miatt a biológia és a kémia tagozatok iránt is nagy az érdeklődés.

Mindezek alapján kérte a gimnázium, hogy a két tagozat az eddigi fél-fél osztály helyett az 1970/71-es tanévtől egy-egy osztállyal nyíljon, (és az utolsó) „mert”:

– „A Sz. R. M. G. a biológia-kémia tagozatok nyitására ki-tűnő feltételekkel rendelkezik, s tanszemélyzete is színvonalasan dolgozik. Tehát minden dologi és személyi feltétel adva van ahhoz, hogy a tagozatos szint követelményeit messzemenően kielégítsük.”

A jó előkészítés után aligha lehetett kétséges, hogy az engedélyt a gimnázium megkapja. Megkapta. A 5+1-es iskolatörténet záróévében, 1972/73-ban az iskola tagozatai az első évfolyamon a következők: A) matematika-fizika, B) orosz-német, C) általános, D) biológia, E) kémia, F) általános.

II.3. Tantárgyak

A „kifutott” humán-reál tagozatok után újra megjelent a gimnáziumok egységes óraterve. Az alábbi:

T a n t á r g y:	I.	II.	III.	IV.	Összes
	o s z t á l y				óraszám
Magyar nyelv ¹	2	1	1	1	5
Magyar irodalom ¹	2	3	3	3	11
Történelem	2	3	3	3	11
Világnezetünk alapjai	–	–	–	3	3
Orosz nyelv	3	3	3	3	12
Második idegen nyelv	2	2	2	2	8
Matematika	4	4	4	4	16
Fizika	–	2	4	4	10
Kémia	2	2	2	–	6
Biológia ²	2	2	2/0	2	7
Pszichológia ²	–	–	0/2	–	1
Földrajz	2	2	2	–	6
Rajz- és műalkotások elemzése	2	–	–	1	3
Ének-zene	2	1	–	–	3
Testnevelés	2	2	2	2	8
Gyakorlati foglalkozás (heti egynapos)	5	5	5	5	20
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1	4
Heti óraszám összesen:	33	33	34	34	

¹A magyar irodalmat és a magyar nyelvet osztályonként egy tanárnak, de két tantárgyként kell tanítania és osztályoznia.

²A III. osztályban az első félévben *biológiát*, a második félévben *pszichológiát* kell tanítani.¹⁵³

Az óraterv(ek)ben nem szerepelt, de minden bizonyítványból jól láthatóan igazolható: a tantárgyak felsorolását a magatartás, szorgalom megnevezésükkel kezdték. Magatartás-érté-

A tanév folyamán a leltár pontosítás a folyamatos munka, erről határozott a Szeged Város Tanács V. B. Pénzügyi Osztálya. (I: 1206 1407/1951. I. sz.)

1951/52.

Az iskola történetében másodszor gyakorolnak tanárjelöltek a gimnáziumban az előző évtől. Ez évben kilenc tanárt bízott meg vezető tanári feladattal a Csongrád megye Tanács V. B. Oktatási és Népművelési Osztályának oktatási alosztálya. (A megyeközpont még Hódmezővásárhely!) (I. az előbbi szerv. 1282-87-7/1951. IV.)

1951/52.

Az intézet személyi állománya: 24 törzstag, 3 óraadó, 1 igazgató, 1 igazgatóhelyettes, 5 szakvezető, a többi „sima” tanár.

1951/52.

Varga Imrének (szül. 1935. nov. 10.) osztályvizsgát kellett tennie az első osztály anyagából. Testnevelésből is! Szóbelit! Kérdései: 1. lesszabály a labdarúgásban,

2. a 11-es rúgás szabályai; 3. mikor ítél a bíró közvetett szabadrúgást?
4. mikor ér el egy pontot egy csapat a röplabdában?
(I.: 1951/52. okt.10.)

1951/52.

Az előző évi első békekölcsön után megjelent a második is. A Közoktatásügyi Minisztérium „Sürgös, nagyon fontos!!!” megjelöléssel küldte utasító levelét az iskolához, hogy a dolgozók (tanárok és nem tanárok) jegyessenek. Mert „Minden hazáját szerető, öntudatos dolgozó, aki a szocializmus építését és a béke ügyét támogatja, részt vesz a kölcsönjegyzésben.”

A RMG részt vett: 38 an 19.650 Ft-ot jegyeztek. Ez törzsfizetésük 66,72%-a volt. (I.: KMP 1000-5-710/1951. IX. főszt.)

1951/52.

A Rákosi-korszakban a tanulók származásának nyilvántartásában pártpolitikailag rendkívül fontos volt. A rendszer fő célja még nem valósult meg, mert a Radnótiban a munkás és a dolgozó parasztok összletszáma (sem reál, sem a humán tagozaton) nem érte el

kelés eddig is volt, minden iskolatörténeti korszakban, a szorgalom azonban „új”. Mindkét „tárgyat” négy fokozattal értékelték, elégtelen nincs. A mai napig érvényben lévő minősítés törvénye az 1961. évi, bevezetése pedig ezt követő.

A magyar nyelv és irodalom korábban egységes tantárgyként szerepelt, 1965/66-os egységes órateremben kettévált magyar irodalomra és magyar nyelvre. (Már akkor helyesebb lett volna, ma is az lenne, ha a magyar irodalom helyett csak irodalom szerepelne, hisz a tantervek világirodalmi része tekintélyes.) A kettéválás csak a korábbi négy óra megbontását jelentette.

Az egységes óraterffel egyidős annak I. sz. intézkedése, a középiskolákban folyó filmesztétikai oktatásról. Az első osztályokban az irodalmi óraszámok terhére évi hat (ha az iskola 5+1-es), illetve évi nyolc óra tartandó. A filmesztétikai oktatásban a Radnóti is bekapcsolódott, a szaktanárok ezt tanmeneteikbe beiktatták. A „résztárgy” tanítása úgy történt, hogy megtekintettek három filmet, majd ezekről beszélgettek megadott szempontok szerint. A filmvetítések ütemezését a művelődési osztálytól-ig adta meg, az iskolaigazgatók a pontos dátumokban pedig megegyeztek. „Felhívom Ig. Elv. figyelmét arra, hogy a filmesztétikai oktatással kapcsolatos filmek megtekintését nem szabad a tanítási óra rovására megszervezni. Javasolom, hogy a vetítések a tanítási időn túl, a kora délutáni órákban legyenek.” – érkezett az időpontokkal együtt az „Osztály” rendelkezése.¹⁵⁴

A filmesztétikai oktatást a Magyar Televízió is felkarolta. Adásaiba a Radnóti is bekapcsolódott, e korszak utolsó tanévében valamennyi első és két-két 2., 3., és 4. osztályokkal.¹⁵⁵

A történelem össz óraszám (11) megmaradt, az elosztása lett más: másodikban +1, negyedikben -1 óra.

Iratológia II.

„Pecskétek előtt hasra nem estem...”

/Majakovszkij/

1980-as összeállítás. A Radnótitól évente kért munkatervek: iskolai, a gimnázium esti és levelező tagozatának, belső ellenőrzési, tűzvédelmi, munkavédelmi, szülői munkaközösségi, bontvédelmi, az iskolai UNESCO, örökséreztes, az iskolai könyvtár, munkaerő-gazdálkodási, káderfejlesztési és képzési, badkötelesek „nyilvántartásának, minősítési, oktatási, cselekvési, személyi anyagok nyilvántartásának, ifjúságpolitikai, az Ifjúsági Érdekvédelmi Munkabizottság, szabadságolások, takarékosági, költségvetési, az iskolai sportkör, az „Edzett ifjúságért” mozgalom, a diákparlament szervezéséről és munkájáról.

Megj.: a munkaterv szó helyett használtak: ter, ütemterv, tervezet.

A „Világnézetünk alapjai” elnevezésű szaktárgynak van radnóti előzménye. „Nemcsak a párt és a kormány, hanem a szülők is szükségét érzik annak, hogy ifjúságunk nevelésének egyik legfontosabb tényezője a szilárd erkölcsi alap megteremtése és a szocialista életforma különböző területein való eligazodás biztosítása. Ezt a célt szolgálja a M. M.-nak az a rendelkezése, hogy az általa kijelölt iskolák IV. osztályaiban az 1958/59. tanévtől kezdődően kísérleti jelleggel bevezették a marxista erkölcsi és állampolgári ismeretek tanítását. Így nálunk, a Radnóti Miklós Gimnáziumban is.”¹⁵⁶ E kísérleti tárgyat két évig dr. Für István tanította. Tapasztalatait három oldalban foglalta össze. Az írás záró bekezdése az összegzés:

„A két kísérleti év tapasztalatai igazolják, hogy az erkölcsi és állampolgári ismeretek tanítására szükség van. Fiatalságunk valósággal követeli. Segíti fiataljainkat a materialista világnézetű emberséges ember kialakításában, s mindabban, amire szüksége van a szocializmust építő embernek.”¹⁵⁶

A Világnézetünk alapjait közli ugyan az egységes óraterv, de a bevezetése rendkívül „óvatos”, többlépcsős. Elsőként az iskolavezetésnek fel kellett mérnie, hogy mely kollégák „alkalmasak” e tárgy tanítására. A jelölt tanárok tanfolyamot végeztek. És eltelt három év. A minisztérium csak ezután szánta el magát a tárgy – egyenlőre néhány gimnáziumban, – kísérletképpen bevezetésére. A kísérlet egyik színhelye lett a Radnóti, a bevezetés éve pedig: 1969/70.¹⁵⁷

A tárgy felügyelője 1969. október 22-től 1970. január 26-ig figyelte a tanítást, illetve gyűjtötte a tapasztalatokat. A tárgyat tanítókat így mutatta be: „...ketten tanítják: dr. Bánfalvi József, az iskola igazgatója, magyar-történelem szakos tanár, a IV. D osztályban és Balázs Józsefné, történelem-földrajz szakos nevelő, a IV. A osztályban. Dr. Bánfalvi elvtárs marxista esti egyetemet is végzett, pártmunkája révén is széleskörű tájékozottsággal rendelkezik. Balázs Józsefné kartársnő elvégezte az OPI kétéves tanfolyamát.”¹⁵⁸ – a kor igényének megfelelően.

A kísérlet a következő tanévben is folyt – országosan – ugyanazokban az iskolákban. „A Világnézetünk alapjai tantárgy oktatását az 1971/72. tanévben a M. M. nem szélesíti.”¹⁵⁹ Erre az 1972/73. tanévben (új tantervvel, új tankönyvvel) került sor, hozzátéve, hogy „(a) Félreértések elkerülése végett hangsúlyozni kívánom, hogy az 1972/73. tanévben is a tantárgy tanításának további m e g f o n t o l t” szélesítéséről, és nem az általános bevezetéséről van szó.”¹⁶⁰

Az idegen nyelv tanításában az orosz dominált: kötelező volt: vagy tagozati nyelvként emelt óraszámban, vagy nem tagozati első idegen nyelvként, vagy a nem orosz nyelvi tagozatokban második idegen nyelvként. A gimnázium nyelvoktatását tükrözi az alábbi két táblázat:

az „egyéb” kategóriába soroltaké e tanévben. A 487 osztályozott tanulóból ugyanis 288 volt „egyéb” származású.

1951/52.

Sok volt a bukás a humán tagozaton. A 214 osztályozott tanuló közül 27-nek nem sikerült a tanév. Közülük hatan buktak osztályismétlésre.

1952. július

A Km. 853-072/1952. VII. sz. alatt elrendelte a szegedi „Radnóti Miklós” gimnázium gyakorló-gimnáziummá való átszervezését. Előírta, hogy „A gyakorló iskolában nevelői munkakörben csak olyan személy alkalmazható, aki előzőleg megfelelő tanári képesítés birtokában legalább 5 évig tényleges nevelői munkósdét fejtett ki, és szakmai, valamint ideológiai szempontból megfelelő képzettséggel rendelkezik.” (I.: 34-1951-52. biz.)

1952/53.

Megkezdte működését a Központi Pedagógiai Továbbképző Intézet (a KPIT), amelynek egyik osztályához

tartoztak
a gimnázium.
1952. július 6-án
hívták életre.

1952/53.

A tanévben reál
és humán tagozat
indult. A humán
tagozaton belül orosz
tagozat létesült:
az első és második
osztály humán
és orosz tagozatú,
a harmadik és
negyedik osztályokból
egy humán és egy
reál. A humán tagozat
összesen 187 fő,
ebből orosz
tagozatú 136 fő.

1952/53.

„Munkaviszony-
munka nélkül”
– így lehetne
jellemezni Gyuris
István hivatalsegéd
„esetét”. Október
16-án a városi tanács
kinevezte, 22-én
megjelent az
iskolában.”
A több emeleti
kályha fűtésével
és a szükséges szén
felhordásával
kapcsolatos
hivatalsegédi
teendőket korára
és gyenge fizikumára
való tekintettel nem
vállalta. Kérem
felmentését! – írta
Gallé László.
A felmentés megtörtént.
(L.: 86-I/1952/53.)

1952/53.

A korra jellemző volt:
nem kértek, nem
megbízta, hanem:

Az 1967/68. tanév
a) Kötelező idegen nyelv

Évfolyam:	I.	II.	III.	IV.	Össz.	Csoportok száma				
Angol	44	-	-	41	85	1	-	-	1	2
Francia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Német	38	36	41	26	141	1	1	1	1	4
Olasz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Latin	104	87	88	41	320	2.5	2.5	2	1	8
Spanyol	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Orosz	20	17	45	38	120	0.5	0.5	1	1	3
Összesen:	206	140	174	146	666	5	4	4	4	17

1969/70. tanév

16. „Második” (kötelező) idegen nyelv

Idegen nyelv	OSZTÁLYOK					TANULÓK				
	I.	II.	III.	IV. I-IV.	I.	II.	III.	IV. I-IV.		
	é v f o l y a m b a n									
Angol	2.5	1.5	1	-	5	98	66	44	-	208
Francia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Latin	2	2	2.5	2.5	9	80	92	97	86	355
Német	1	1	1	1	4	42	40	35	24	141
Olasz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spanyol	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen:	6	5	5	4	20	240	218	196	124	778

Megj: Az első táblázatból kitűnik, hogy a 666 tanulóból az orosz nyelv 120 tanulóval a második, azaz ennyien jártak nyelvi tagozatos (nem orosz) osztályba. Az 1969/70-es mögött az állt, hogy „kihalóban volt a tömegeket megmozgató francia nyelvi tagozat, a többi nyelvibe összesen 74-en jártak, és az is kiolvasha-

Iratológia III. Jelentések I.

Jelentés

- ... és középiskolák műzeumi jellegű kisgyűjteményéről;
- az évi munkavédelmi tevékenységről és a baleseti helyzetről;
- év eleji statisztikák a délelőtti tanulókról;
- év eleji statisztikák az esti és levelező tagozatokról;
- a pedagógus ellátottságról;
- a mozgósításokról (tanulói táborok);
- a Biztonsági Szemlééről (jegyzőkönyv);
- a balesetekről (negyedévenként);
- az UNESCO munkáról;
- összesítő a FEB-re jelentkező tanulókról;
- az érettségi vizsgára jelentkezőkről;
- az érettségi eredményéről (statisztikai);
- tantestületi értekezletekről (jegyzőkönyvek, minimum 3: év eleje, félév, év vége).

tó, hogy – az iskola humán gyökereihez ragaszkodva – erős a latin iránti igény.

Az egyéb szaktárgyakról: új, féléves a pszichológia; évfolyammal bővült a földrajz; a rajzolás mellé a műalkotások elemzése társult negyedik osztályban, és mindenhol kétórás lett a testnevelés.

A tanításban tervezni kellett a szaktárgyakon kívül a légmentesítést, majd az azt felváltó polgári védelmi oktatást, illetve 1970/71-től az I. évfolyam osztályaiban a KRESZ elméleti és gyakorlati foglalkozásokat. A korszakban rendkívüli tárgyak az idegen nyelvek voltak, továbbá a vívás (1. kronológia 1962/63.).

II.4. A tantestület

A gimnázium történetében – hiába is tagadnánk – jelentős érvágás volt, hogy a gyakorló jelleget a Ságvári Gimnázium kapta az 1958/59. tanévtől. Sok tanár váltott ekkor iskolát. Több év szisztematikus munkája – és a Radnóti gimnázium helyzete – kellett ahhoz, hogy sikerült helyreállítani a tantestület helyzetét.

Egy jelzés nélküli 1958. szeptember 3-án kelt irat közli a R. M. G. nevelőinek névsorát. Sorszámuk 27. A névsor alatti megjegyzésből kitűnt, hogy még két tanár (akkori hivatalos nyelv szerint: kulcsszám) hiányzott. Ez adta az állományi létszámot. Az iskolai tanműhelyben, az üzemi gyakorlat helyén, a gimnázium nappali, esti és levelező tagozatain szép számmal dolgoztak óraadók. Az iskolavezetés törekvése az volt, hogy a tanműhelyben is legyen főállású. Ez a törekvés 1961/62. évre sikerült: a tantárgyfelosztásban szereplő 34 név között ketten technikus minősítéssel főállásúak.

Egy 1968-ban kért jelentésből – egyebek mellett – az állományi változás olvasható ki. Néhány adata:

	1962.	1967.
– december 31-i állományi létszám	43	47
ebből nők	15	20
a nők közül családosak	9	13
– vezető beosztásban dolgozók száma (vezető, vezetőhelyettes)	2	3
ebből nők	–	1
– képzés nélküli nevelők száma	5	3
ebből nők	–	1
– általános iskolai tanár	2	6
ebből nők	1	1
– középiskolai tanár	36	38
ebből nők	14	18 ¹⁰³

Az 1962/63-as tanév minden bizonnyal óraadó-rekordként lesz ismertté: 17 személlyel. Közülük a nappali tagozaton Mayer János, a Megyei Kereskedelmi Osztály vezető közigazdásza heti

„A Szegedi Honvéd Sport Egyesületnél működő Kertész Ferenc testnevelő tanárt a Honvédelmi Miniszter Elvtárs f. hó 9-ére Budapestre felrendelte ...”
A címzett: „Radnóti Miklós” általános gimnázium.
(I.: 112/1952/53.)

1952/53.

Határsáv-igazolvány haza! „Molnár Imre, akik Tatabázaán, 1934. évi szeptember hó 22-én született, tatabázi lakos, édesanyja Masa Julianna, a Szegedi Állami Radnóti Miklós Gimnázium IV. osztályának tanulója haza-utazásához határsáv-igazolványra van szüksége. Az igazolvány kiadását javasoljuk.” Kelt. Aláírásk: iskolai párttitkár, gimnáziumi igazgató.
(I.: 111/1952/53.)

1952/53.

Elkészült a Radnóti Miklós Gimnázium dologi szükségleteit összegző lista, amelyet többéves fejlesztési tervébe állított be. A 15 tételes jegyzék 43 000 Ft végösszegű. A legnagyobb tétel a tanárjelöltek számára kért 150 db hajlított tölgyfaszék volt: 11 250 Ft értékben.
(I: j.n. 1953. április 10.)

1952/53.

Sok baleset történt a fémgyűjtések közben országsszerte. Ezért a felettes szervek körlevélben hívták fel a fémgyűjtő felelősök figyelmét, hogy ellenőrizzék, a tanulók honnan „szerzik” a vasat és egyéb fémeket. (I.: 085/1953. HMVH Ü. cs. – ügykezelési csoport.)

1952/53.

„Egyre erősödő országunk tűzvédelmének fokozottabb biztosítása érdekében a tüzesetek megelőzésével kapcsolatos tudnivalókról ki kell oktatni tanulóinkat.” Ez volt a nyitó mondata annak az utasításnak, melyet az iskolák igazgatói kaptak a megyétől. A Radnótiiban osztályfőnöki órákon tárgyaltak a témáról. (I.: 29/1952/53.)

1952/53.

Légoztalmi kiképzésben részesültek a gimnázium negyedik osztályos tanulói. Az évi 26–32 órás tanfolyam anyagát mind a 115 végzős elsajátította. (I.: 1-1/1952/53.)

1953. július 4.

Megalakult Nagy Imre első kormánya.

*Az első tanári tabló a nem gyakorló korszakból.
Az iskola új neve jól olvasható*

két órában a IV. C osztályban kereskedelmi adminisztráció ismereteket tanít; Schlott János nyugdíjas, üvegtechnikai oktatást végez heti 10 órában; Kovács József technikus, az AKÖV üzemében szerelési elméletet és műszaki rajtot tanít heti öt órában; Juhász Béla főmérnök, közlekedési ismereteket tanít, év végén 35 órában; Mező János asztalos a faipari szakma oktatását végzi heti 10 órában; Komlóssy Sándor kertész, kertészeti ismereteket oktat heti 6 órában...¹⁶⁴

Az óraadók száma az intézet jellegének megváltozásával fokozatosan csökkent, és eltávoztak a főállású technikusok is, jöttek a pedagógiai szak elvégzésére kötelezték őket (a Rózsa Ferenc Gimnázium és Szakközépiskolába folytatták tevékenységüket). A tantárgyfelosztásokba beírt nevek előtti sorszámok: 1968/69.: 51; 1969/70.: 46; 1970/71.: 45; 1971/72.: 47; 1972/73.: 50.¹⁶⁵

A tanári túlterhelés a korszak egyik jellemzője. Néhány össze-
tevéje:

– A tanmenet nemcsak a tanítandó anyagot tartalmazta, hanem az oktatási, nevelési, képzési célt, koncentrációt más tárgyakkal, az új fogalmakat stb. A céloknál külön kellett részletezni a bevésszódés fokát: felismerés, jártasság vagy készség szintjén lesz-e. Mindezeknek következnie kellett a nagyobb egységeknél általánosabban fogalmazottakból. Néhány szakfelügyelő színek használatát „írta elő”, hogy a tanmenet jobban érthető legyen.

– A tanítási óra kreativitását kötötte gúzsba a kötelező óravázlat, amelynek tartalmaznia kellett a legelső tanári kérdéstől az óra végi összefoglalás legutolsó kérdéséig mindent, ami az órán történni fog. A óravázlatot (csakúgy, mint a tanmenetet) visszamenőleg kérhette az iskolavezetés és minden felsőbb szerve hivatalos látogató.

– A tanítási óra mellett, előtt, után: agitálni kellett a mezőgazdaság szocializálására; feladatot adott a népfront: választási előkészületek, maga a választás lebonyolítása; a legkülönbözőbb gyűjtési akciókon kellett tevékenykedni, elvárták a mozgalmi munkát, a társadalmi munkát, és közben naponta kellett írni statisztikát, jelentést a legkülönbözőbb témákról.

– Elemi csapással felérő volt az osztályfőnökség (jóllehet ezt megtisztelő feladatként tálalták): az adminisztráció már önmaga kimerítette a tanárt. És jött a tanulók személyiségfejlődés-lapja, amelyben szinte mindent rögzíteni kellett a tanulóról, ami történt vele az iskolában, otthon és az iskola és az otthon között. Kötelezővé tették a családlátogatást. Mindenért az osztályfőnök felelt, ami az osztály bármely tanulójaival történt.

Az oktató-nevelő munkában dominálóvá vált a módszertan és a nevelés. A tanári túlterhelésre a minisztériumnak reagálni kellett. Kiadta a 17.810/1966. III. sz. utasítását „a pedagógusok munkaidejének szakszerű és gazdaságos kihasználásáról” tárgyában, amelynek 4. pontjában ez állt: „Pedagógusokat tanítási időben más feladatra igénybe venni csak a MTV (=Munka Törvénykönyve) 139. paragrafusában meghatározott esetekben (hatósági és bírósági idézésre, tanácstagként, népi ülnökként való eljárás, sorozás ...stb.) lehet”.

Az iskolavezetés azt kérte tanáraitól, amit tőle a felsőbb szervek elvártak. Az év eleji, a félévi és az év végi tantestületi ülések igazgatói beszámolójában az iskola nevelőmunkája kiemelt helyen szerepelt. „Örömmel számolok be, hogy ebben az évben is javult az iskola oktató-nevelő munkájának színvonala, eszmei, politikai és nevelési egysége. A rend és a fegyelem megkövetelése is nagyobb volt, mint az elmúlt években, ...Az adminisztratív munka pontossága a batáridős feladatok betartása ugrásszerű minőségi fejlődést mutat (a kiemelés iratbeli), s ez nagyon elősegítette az Igazgatóság pontos munkavégzését.”

Vagy: „Ebben az évben erős oldalunk volt a világnézeti és politikai nevelőmunka. Ezt kitűnően bizonyítja a csehszlovákiai helyzet után tanulóink viselkedése. A tanári felvilágosító munka, a pártszervezet és a KISZ által rendezett előadások után tanulóink döntő többsége elfogadta álláspontunkat.”¹⁰⁶

II.5. A tanulók

A gimnázium gyakorló jellegének megszűnése ellenére vonzereje nem sokat változott a szülők körében 1958-tól. Így gyermekeiket a Radnóti felé irányították. A konzervatív klauzálísták, radnótisok szívesen felednek az 1960/61. tanév – az intézet történetében korszakos – újítását: leánytanulókat iskoláztak be. Az I. D osztály lett tiszta leány osztály. Jelenlétüket azóta nem vitatják, és e tanévet követő harmadikban már a mai formájú koedukált osztályokban folyt a tanítás.

Váltás következett be az oktatási tárca élén is. Darvas József után Erdy-Grúz Tibor lett az oktatásügyi miniszter.

1953.

**Megindul a levelező oktatás.
A Minisztertanács 1055/1953. sz., szeptember 19-i rendelete szól az általános- és középiskolai levelező oktatásról.**

1953/54.

Megjelent a KM. 0017/1953. „szigorúan titkos” megjelölésű rendelkezése a hittan beiratkozásról. Egyebek mellett szólt arról, hogy „...az egyik szülő a gyermekével együtt iratkozhat, ...hozza magával mindkét szülő által aláírt nyilatkozatot, mely szerint gyermeküket hittan oktatásban kívánják részesíteni.” (I : 34-biz.1952/53.)

1954. február 15.

Az MDP KV határozatot hozott a közoktatás helyzetéről és feladatairól. Részletezte az oktatást sújtó mulasztásokat: a középfokú oktatásban a túlzott szakosítást, az egyoldalú (műszaki) fejlesztést,

a pedagógusok
kiszolgáltatottságát,
a demokratikus
hagyományok
hátterbe szorulását,
a hazafias nevelés,
a nemzeti kultúra
elhanyagolását.
Konkrétan:
Kossuth mellett
Széchenyi is szabad
tanítani (!).

1953/54.

Az iskola tanulóinak
létszáma év végén
418 volt. Ebből elsős
128, a másodikba jár
136, harmadikat
végzett 73, és
középiskolai
tanulmányait
befejezte 81 fő.

1954. november 1.

Budapest megnyílt
a Pedagógiai
Tudományos Intézet.
Kezdetét vette
a módszertan
primátusa a tanítás
tartalmával szemben.
A „mozgalom”
a Kádár-korszak
elején vált kórossá,
melynek
lényegét tanári
fogalmazással lehet
visszaadni:
„semmit sem kell
tanítani, de azt jól!”

1954. december 13.

A Radnóti eddigi
történetének
legsúlyosabb tanulói
fegyelmi ügyekben
döntött az OM.
847/853 E-40/1954.
sz. alatt az egyik
tanulót az ország
összes

Az intézet létszáma folyamatosan nőtt, a бүvös ezres határt az 1964/65. tanévben haladta meg öt tanulóval.

És a tanulmányi eredmény! Mily büszkén írták 1959-ben: „Az iskola tanulmányi helyzetét tekintve ugyancsak meg lehetünk elégedve. A félévi 3,42 átlag után közel 3,6 lett az iskola év végi tanulmányi átlaga, ami az utolsó tíz év legjobb eredménye.”¹⁶⁷ És 1972/73-ban: 4,27.

Az iskola létszáma 500 alatti az 1958/59-es és az 1959/60-as tanévben. 1960/61-ben a 17 osztályba – leányokkal megnövelve – 610 tanuló járt. A gimnázium további adatait az alábbi táblázat mutatja:

Év	Létszám	Tanulmányi átlag	Kitűnőek-jelesek		Bukottak	
			fő	%	fő	%
1961/62.	711	3,59	122	17,15	75	10,54
1962/63.	761	3,61	140	18,26	47	6,57
1963/64.	887	3,82	170	19,16	52	5,86
1964/65.	838	3,63	152	18,13	78	9,3
1965/66.	725	3,77	139	19,1	49	6,7
1966/67.	686	4,03	180	26,62	24	3,5
1967/68.	668	4,06	155	23,1	33	7,2
1968/69.	722	4,22	220	31,03	18	2,53
1969/70.	784	4,25	238	30,35	14	1,78
1970/71.	863	4,27	279	33,0	23	2,66
1971/72.	890	4,3	325	36,5	8	0,89
1972/73.	900	4,27	272	30,22	11	1,02

(Megjegyzés: a statisztikáknak egyik nagy hibája, hogy nem közlik: beírt létszámról, vagy év végén osztályozott létszámról van-e szó. Pl.: az 1961/62-es tanév eleji létszáma: 771.

Ebből az I. S 42, a II. S 29 fő (ők a szakközepesek), ez levonandó: 771-71=700. A táblázat adata 711, ez (statisztikáról van

Iratológia IV. Jelentések II.

Jelentés

- a következő évben induló első osztályokról,
- az évi társadalmi munkákról,
- az őszi közhasznú munkákról,
- az őszi mezőgazdasági munkák idejéről, helyéről,
- az évi kiadványtervekről,
- a rendkívüli tűzvédelmi oktatásról,
- a tűzvédelemről,
- a tantestület munkamegzakodásban való részvételéről,
- honvédelmi oktatásra kötelezetekről (névsorok),
- a szülők részére tartott népfreontos előadásokról,
- az SZMK évi munkájáról,
- a nyári és a téli táborozásokról,
- az ösztöndíjakról,
- az iskolai diákcsociális bizottság munkájáról.

szó) tűréshatáron belüli. Ámde nem az ő átlaguk a 3,59 hanem az év végieké. Ez pedig: iskolai adatban 747, ebből szakközepes I. S 41, II. S 28, = 69, azaz 747-69=678. A különbség már nem elhanyagolható: egy 33 fős osztálynyi.¹⁶⁹)

A tanulók származás szerinti megkülönböztetése az előző korszakéhoz képest demokratizálódott: a hatvanas évek közepéig dívott az M (=munkás) és a P (=paraszt) betűjel az osztálynaplókban, különböző jelentésekben (pl. tanulmányi eredményüket külön kellett kiszámítani és jelenteni), a korszak utolsó éveiben a 'hátrányos helyzetű' átfogó kategória takart szociális hátteret. (Tartalmáról többéves vita folyt, a mai pedagógia számára sem közömbös, hogy a tanuló milyen otthoni légkörben él.) A hátrányos helyzetűekkel külön kellett foglalkozni, rosszabb tanulmányi eredmény esetén „kijárt” a korrepetálás.

II. A Két hátrányos helyzetű tanuló van az osztályban, K. J., félévi átlaga 3,9 év végi 3,7 és M. S., félévi átlaga 3,8 év végi 4,0. Osztályátlag: 4,5. Hátrányos tanulók átl.: 3,8. Korrepetálás volt: orosz.

II. B Hátrányos helyzetű 14 tanuló. Osztályátlag: 4,0. Hátrányos tanulók átlaga: 4,19. Korrepetálás volt: orosz, matematika.

II. C Hátrányos helyzetű 6 tanuló. Osztályátlag: 3,54. Hátrányos tanulók átlaga: 3,5. Korrepetálás volt: orosz.

II. D Hátrányos helyzetű 5 tanuló. Osztályátlag: 4,0. Hátrányos tanulók átlaga: 3,55. Korrepetálás volt: matematika.

II. S Hátrányos helyzetű 8 tanuló. Osztályátlag: 3,2. Hátrányos tanulók átlaga: 3,2. Félévhez képest átlag javulás: 0,36. Korrepetálás volt: matematika, orosz, fizika és szakelmélet tantárgyakból.¹⁷⁰

A Radnótiba iratkozott tanulók többsége szegedi, illetve Csongrád megyei. A szakközepesek – a korábban említett szerződéseknek megfelelően – egy része Békés és Bács-Kiskun megyei.

A távolról érkezők kaphattak kollégiumi ellátást, de rendszerint kevesebbet, mint ahányra szükség lett volna. A fizikai dolgozók gyermekei előnyt élveztek. Néhány év adatai:

1962/63.: a 761 gimnazistából kollégiumi ellátást kért 50 fő, ebből fizikai dolgozó gyermeke volt 20 fő. Ellátást kapott 34 tanuló, közte a 20 fizikai dolgozó gyermeke. A szakközepesek közül 24-en igényeltek kollégiumot, 19-en kaptak.

1965. október 2.: a gimnázium diákkothoni szükséglete 68 férőhely lett volna, 53 jutott. Ebből a fizikai dolgozók gyermeke: 47.

1968/69-ben a beiratkozott intézeti tanulók közül 74-en igényeltek kollégiumot, 47-en kaptak.¹⁷¹

A bejáró tanulók – Algyótól-Zsombóig – 25-30 helységből érkeztek 120-150 körüli, vonattal, busszal, kerékpárral.

A tanulmányi eredményeket a 168. jelzet mutatja, l. még a forrás: 1971/72. A korszak utolsó éveiben a javulás annak is kö-

középiskoláiból kizárta, három diákot pedig áthelyezett (kettőt Makóra, egyet Hódmezővásárhelyre). Egyben elmarasztalta a tantestületet is, hogy ilyen súlyos esetet „hozott összes”. (I. : 5-1954.)

1954/55.

A tanítás demokratizmusának visszarendeződését – az utasításos rendszer felé – jelezte, hogy 1955. április 18-án Nagy Imrét felmentették miniszterelnöki tisztéből (a Hegedüs András – kormány következett) és május 11–14-én létrejött a Varsói Szerződés.

1954/55.

A gimnázium orosz tagozatára járt 115 fő. Évfolyamonként egy-egy osztály 29/I/, 30/II/, 25 /III/ és 31 (IV) tanulóval.

1954/55.

A diktatúra ellenállást szült. Az iskolai élet antidemokratizmusa elleni tiltakozásnak is felfoghatók a fegyelmi esetek. A jelzet nélküli iratok tömkelege tanúskodik erről: lopás

a révkapitányságról,
csavargás, kártyázás,
igazolatlan órák,
sportköri
látogatásról
eltiltások stb.
(I. : j.n. 1954/55.)

1954/55.

A tanév folyamán
40 pedagógus
munkakörű
dolgozott a
Radnóti-ban.
Közülök 10-nek volt
egyszoba-konyhás,
9-nek két szoba-
konyhás,
8-nak három szoba-
konyhás.
Albérletben lakott
4 tanár, önálló
otthonnal nem bírt
(családjával lakott)
9. Egyedül élt
közülük 12.
(I.: stat. jelentés)

1955. szeptember 1.

Gallé László igazgatót
az 1955/56-os
tanévtől
dr. Bánfalvi József
váltotta fel,
aki 35 évig állt
az intézet élén.

1955/56.

Az év végi
tanulólétszám
432 volt.
Ebből elsős 114,
másodikos 93,
harmadikos 105,
negyedikes 120.
Az intézetbe kilenc
magántanuló járt.

1956. március

Új megbízatást kapott
a gimnázium.

szönhető, hogy a minisztérium engedélyezte a tanulmányi ösztöndíjak rendszerét (pontosabban szabályozott egy már kialakult gyakorlatot), azt, hogy egy-egy tanuló egy-egy üzemmel, vállalattal szerződést kössön. Ezek lényege: a tanulmányi idő alatt az üzem – megfelelő tanulmányi eredményhez kötötten – anyagilag támogatja a tanulót, aki tanulmányai befejeztével meghatározott ideig az ösztöndíjat adónál köteles dolgozni.¹⁷² (Egy teljes szerződést, lásd források!)

A tanulmányi munkát segítették a szakkörök. Ezek 90%-a szaktárgyi volt. Számuk nem ritkán a húszat is meghaladta, az iskola létszámának több mint 50%-nak részvételével. (I. kronológia.) A „csúcs” kétségkívül az 1972/73. tanévi, amikor a 900 beírt tanulóból 645-en jártak szakkörbe. Íme a lista.

<i>Matematika</i>		<i>Magyar</i>	
4. osztály (tagozatos)	25 fő	4+3. osztály	16 fő
4. osztály (nem tagozatos)	26 fő	1+2. osztály	13 fő
3. osztály	18 fő		
2. osztály	22 fő	<i>Orosz</i>	
1. osztály	19 fő	Társalgás (tagozatos)	8 fő
		Társalgás (nem tagozatos)	10 fő
<i>Fizika</i>		<i>Fotó</i>	
4. osztály (tagozatos)	20 fő	Kezdő	30 fő
4. osztály (nem tagozatos)	35 fő	Haladó	22 fő
3. osztály	22 fő		
2. osztály	30 fő		
<i>Kémia</i>		<i>Művészettörténet</i>	
4. osztály	33 fő	1-4. osztályig	35 fő
3. osztály	20 fő		
Versenyre előkészítő	12 fő	<i>Zeneművészeti</i>	
		1-4. osztályig	17 fő
<i>Biológia</i>		<i>Irodalmi színpad</i>	
4. osztály (tagozatos)	35 fő		14 fő
4. osztály (nem tagozatos)	40 fő		
3. osztály	28 fő	Összesen:	645 fő¹⁷³
<i>Történelem</i>			
4. osztály	35 fő		
3. osztály	20 fő		
2. osztály	22 fő		
1. osztály	18 fő		

A szakkörök köre 1969-től bővült: „előterjesztésére értesítem Ig. E.-at, hogy a vezetése alatt álló gimnáziumban ... általános iskolai tanulók részére az 1969/70. tanévre matematika és fizika tantárgyakból városi szintű szakköri működését engedélyezem.”¹⁷⁴

A gimnáziumi tanulmányok után következő érettségikben lényeges változás nincs. Apróbb, hogy 1960/61-es tanévet követő érettségien először húzzák a tételleket a felelők, nem pedig a szaktanár adja. A kötelező anyagot: mind az frásbelit, mind a